

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OMEZOVÁNÍ OSOBNÍ SVOBODY OSOB
A JEJICH ESKORTY U POLICIE ČR**

Autor práce: Martin Jakubec DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně-právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak

Katedra: právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt:

JAKUBEC, M. *Omezování osobní svobody osob a jejich eskorty u Policie ČR : bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 60 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jozef Bandžak

Klíčová slova: omezování osobní svobody, eskorty osob

Téma práce je zaměřeno na represivní opatření – omezování osobní svobody osob orgány Policie ČR. Základem je provedená analýza zákonných možností k omezování osobní svobody, které legislativa ČR umožňuje. Jejich obsah je srovnán s požadavky základními pramenů práva a závazných dokumentů mezinárodního významu, týkajících se ochrany lidských práv.

Dále byly v práci analyzovány možnosti kontroly činnosti policie, tj. vnitřní a vnější kontroly, jejich organizace, činnost a výsledky a možnosti vývoje systému kontroly v budoucnu.

Zároveň byl hodnocen postup orgánů policie při provádění eskort a to způsobem porovnání postupů uvedených v interních předpisech s praktickou činností policistů. Práce je doplněna příklady pochybení v činnosti policie, jak jednotlivců, tak policie jako celku. Tyto nedostatky jsou v práci zhodnoceny a porovnány se statistickými údaji.

Abstract:

JAKUBEC, M., : *The infringement of personal liberty and related escorts by Police of the Czech republic : bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 60 p. Supervisor: JUDr. Jozef Bandžak

Key words: illegal restraints, escorts

The theme of work is focused on repressive measures - illegal restraints of persons by authorities of the Police of the Czech Republic. The base of the work is an implemented analysis of legal possibilities to illegal restraints which are provided by the Czech legislation. Their content is confronted with requirements of primary source of law and obligatory documents of international importance relating to protection of human rights.

In the work were further analysed control possibilities of Police activities, i. e. an inside and outside control, their organisation, activity and results and development possibilities of the control system in future.

There was likewise evaluated a procedure of the Police authorities in applying escorts the way of a comparison of procedures listed in internal directives with a practical activity of policemen. The work is supplemented to examples of misconducts in the Police activities, both individuals and the Police as a whole. In the work are these deficiencies evaluated and compared with statistical data.

Obsah

Úvod.....	7
1. Teorie a legislativa.....	8
1.1 Lidská práva – osobní svoboda.....	8
1.1.1 Mezinárodní legislativa.....	8
1.1.2 Legislativa v ČR	9
1.2 Omezování osobní svobody osob orgány Policie ČR	9
1.3 Konkrétní zákonné možnosti k omezení svobody osob	12
2. Kontrolní mechanismy činnosti Policie ČR.....	22
2.1 Základní principy kontroly	22
2.2 Vnější kontrola policie	23
2.3 Vnitřní kontrola policie	25
2.3.1 Kontrolní orgány policie.....	25
2.3.2 Další kontrolní mechanismy policie.....	26
3. Eskorty osob	28
3.1 Právní úprava provádění eskort u PČR	28
3.2 Praxe provádění eskort u PČR	31
4. Vyhodnocení omezování osobní svobody orgány PČR.....	46
4.1 Pochybení zjištěná vnitřní kontrolou	46
4.1.1 Případy pochybení z policejní akce	46
4.1.2 Zjištění kontrolních orgánů policie	48
4.2 Pochybení zjištěná vnější kontrolou	50
4.2.1 Stížnosti občanů.....	50
4.2.2 Neziskové nevládní organizace	51
4.2.3 Veřejný ochránce práv – ombudsman	52
4.2.4 Generální inspekce	53
4.3 Získávání informací a metody zpracování.....	53
Závěr.....	55
Seznam použitých zdrojů	58
Seznam zkratk	60

Úvod

Právo představuje nárok, který může jedna osoba vznášet vůči osobě jiné do té míry, kdy výkonem svých práv nebrání nikomu dalšímu ve výkonu jeho práv. Lidská práva jsou právním nárokem, který má každý člověk a lze je porušit, nikoli však odejmout. Lidská práva jsou však v právním smyslu součástí právních norem mezinárodního práva s důsledky pro vnitrostátní právo. Nutnost dodržování vnitrostátních zákonů, zajištění respektování zákona, důsledky za jejich porušování prosazovaná státem, musí být v souladu se závazky státu podle mezinárodního práva. Zbavení svobody je jedním z prostředků prosazování práva, které stát používá. Cílem práce je prezentovat obecné právní principy omezování osobní svobody osob orgány Policie ČR při plnění jejich úkolů a povinností. V návaznosti na základní právní normy v rámci činnosti Policie ČR jsou prezentovány konkrétní možnosti dané příslušnými zákony v souvislosti s trestním a přestupkovým řízením, jakož i plněním dalších úkolů, které vyplývají z povinností Policie ČR, spolupracovat s orgány státní správy. Zároveň práce obsahuje analýzu konkrétních případů omezování osobní svobody a to co se týče statistických údajů, tak problematiky výkladu jednotlivých ustanovení zákonů, která umožňují omezování osobní svobody, včetně prezentace činnosti orgánů PČR v době omezení osobní svobody fyzických osob a to především jejich střežení a eskorty, po teoretické i praktické rovině, včetně analýzy případů problematických eskort osob, včetně útěků těchto osob omezených na svobodě. V souvislosti s omezováním osobní svobody občanů orgány Policie ČR budou vyhodnoceny poznatky z vnější kontroly policie v souvislosti s posouzením kvality kontrolní činnosti PČR a její samotné činnosti.

1. Teorie a legislativa

1.1 Lidská práva – osobní svoboda

Základní principy ochrany lidských práv existují po celé dějiny lidstva. Lidská práva jsou právním nárokem a jsou součástí právních norem.

1.1.1 Mezinárodní legislativa

Až ve 20. století si mezinárodní společenství uvědomují potřebu vypracování minimálních standardů k určení, jak mají vlády zacházet se svými občany. Důvody jsou pak vyjádřeny v Preambuli Všeobecné deklarace lidských práv, kterou v roce 1948 přijala Organizace spojených národů. Tato deklarace určuje „společný cíl pro všechny národy a všechny státy za tím účelem, aby se každý jednotlivec a každý orgán společnosti, máje tuto deklaraci stále na mysli, snažil vyučováním a výchovou rozšířit úctu k těmto právům a svobodám a zajistit postupnými opatřeními vnitrostátními i mezinárodními jejich všeobecné a účinné uznávání a zachovávání jak mezi lidem členských států samých, tak i mezi lidem území, jež jsou pod jejich pravomocí.“¹

Z hlediska tématu práce lze uvést především tyto články Všeobecné deklarace lidských práv :

„Článek 3 – Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost

Článek 5 - Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Článek 9 - Nikdo nesmí být svévolně zatčen, držen ve vazbě nebo vyhoštěn do vyhnanství.“²

Právo na život, svobodu a osobní bezpečnost je mj. opakováno v čl. 9 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a odráží jedno ze základních práv všech lidí.

Další regionální, tj. v tomto případě evropskou směrnici mezinárodněprávní ochrany lidských práv je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, která

---

¹ *Informační centrum OSN v Praze*, [on-line] 2005 [cit. 6.2. 2011] dostupný z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>>

² *Informační centrum OSN v Praze*, [on-line] 2005 [cit. 6.2. 2011] dostupný z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>>

byla sjednána v rámci Rady Evropy v roce 1950. Tehdejší Československo ji ratifikovalo v roce 1992 jako první země střední a východní Evropy. Pro omezování svobody občanů je podstatné především ustanovení čl. 5 Úmluvy, z kterého vyplývá především to, že každé zbavení svobody musí mít legitimní účel a předepsaný procedurální postup v souladu se stanoveným zákonem. Dalším mezinárodním ujednáním je Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966, v Československu ratifikovaný v roce 1976, především jeho čl. 9.

V uvedených úmluvách se dále k omezování, či zbavení svobody uvádí i povinnost jednat s takovými osobami lidsky, s úctou k přirozené důstojnosti, takové osoby nesmí být mučeny nebo podrobovány krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení. Zákaz mučení je absolutní a není z něho výjimek. Tento zákaz platí již z Ženevských úmluv z roku 1949, dále v Úmluvě OSN proti mučení a jinému krutému zacházení.

1.1.2 Legislativa v ČR

Závazky státu vyplývající z mezinárodního práva mají vliv na vnitrostátní právo a také na praktickou činnost orgánů prosazování zákona. Základním právním předpisem ustanovujícím práva a svobody občanů je Listina základních práv a svobod. „Listina základních práv a svobod je součástí ústavního pořádku České republiky. Základní práva a svobody obsažené v Listině vyjadřují vztah mezi státem a občanem. Obsah Listiny vychází z principů právního státu – ze svrchovanosti práva a zásady možnosti zásahů státní moci do svobod jednotlivce jen na základě a v mezích zákona. Minimum práv a svobod uvedených v Listině je spojeno se státním občanstvím. Pro všechna základní práva a svobody platí, že jsou nezadatelná, nezczitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná a že jsou pod ochranou soudní moci.“³ Listina základních práv a svobod vychází především z mezinárodních úmluv, uvedených v kapitole 2.1.1. K problematice omezení či zbavení osobní svobody se vztahuje čl. 7 a 8.

1.2 Omezování osobní svobody osob orgány Policie ČR

Stát je odpovědný dodržování zákonů, udržování pořádku, bezpečnosti a míru, kdy odpovědnost v této oblasti je většinou svěřena určitému orgánu prosazování či

---

³ *Wikipedie otevřená encyklopedie*, [online] 2002 [cit. 6.2. 2011] dostupný z WWW : http://cs.wikipedia.org/wiki/Listina_z%C3%A1kladn%C3%ADch_pr%C3%A1v_a_svobod

vynucování zákona ať už v resortech ministerstva spravedlnosti, vnitra či obrany. K těmto orgánům tedy patří i Policie České republiky. Policisté mají různé pravomoci k tomu, aby mohli zákonným způsobem právo prosazovat. Mezi nejčastěji používané patří pravomoc zatýkat a zadržovat osoby a právo použít sílu, je-li toho k dosažení legitimních cílů prosazení zákona třeba. Zbavení svobody je tak široká definice zásahu do svobody pohybu.

Legislativa v ČR v návaznosti na ústavní zákony určuje konkrétní zákonné důvody omezení svobody osob, či zbavení osobní svobody, včetně zajištění dalších práv těchto osob v době omezení či zbavení svobody. Základní povinnosti policie, které mají zabezpečit prosazování práva, jsou stanoveny v § 2 zákona č. 273/2008 Sb. a v rámci plnění těchto povinností je dle tohoto zákona ustanoveno oprávnění omezit osobní svobodu. Některá oprávnění k omezení svobody osob jsou příslušná pouze orgánům mimo PČR (např. soudy – uvalení vazby), ale tato v rámci spolupráce s těmito orgány je povinna se na těchto úkonech podílet. Stejně tak k plnění úkolů dalších orgánů státní správy, správních orgánů apod.

Obecně pravidla a povinnosti orgánů Policie ČR k zachování lidských práv osob omezených na svobodě jsou upraveny přímo v z.č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, konkrétně v hlavě V. - Omezení osobní svobody. V ustanovení § 24 jsou uvedena obecná ustanovení k zacházení s osobou omezenou na svobodě orgány policie.

„Jedná se o explicitní vyjádření :

- a) odpovědnosti policie za ochranu osoby omezené na osobní svobodě před tzv. špatným zaházením,
- b) povinnosti vyrozumět o omezení osobní svobody blízkou, včetně výjimky z tohoto pravidla,
- c) práva na právní pomoc a možnosti hovořit s právním zástupcem bez přítomnosti třetí osoby,
- d) práva na ochranu zdraví spočívající v možnosti nechat se vyšetřit nebo ošetřit lékařem podle svého výběru, včetně výjimky z tohoto pravidla.“⁴

Dle **Listiny základních práv a svobod** jde především o zamezení mučení nebo podrobení osoby omezené na svobodě krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení, zajištění práva zachování lidské důstojnosti, osobní cti a pověsti.

---

⁴ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 49-50

„Při činnosti policie je často autoritativně a mocensky zasahováno do lidských práv a svobod. Zákon o policii přitom představuje onu licenci, na jejímž základě Listina základních práv a svobod umožňuje, aby jednotlivé svobody byly omezeny. Při těchto zásazích je ale nutno zajistit, aby tak bylo činěno legálně a s respektem k demokratickým principům, tedy v rozsahu a způsobem, který stanoví právní předpisy a na odpovídající eticko-morální úrovni“⁵

Obecně lze říci, že k činnosti policistů při omezování osobní svobody fyzických osob jsou směřovány dalšími právní normy. Jedná se o ustanovení, která zajišťují dodržování lidských práv dle Listiny základních práv a svobod.

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR

Hlava III. – Základní povinnosti.

§ 9 – Zdvořilost - „dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.“

§ 11 – Přiměřenost postupu – zajištění k tomu, aby nevznikla v souvislosti s činností policie žádná osobě bezdůvodná újma

§ 13 – Poučování – poučení o právních důvodech provedení úkonu policie, v případech omezení osoby na svobodě i o jejích právech a povinnostech.

Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákonodárce požaduje svými požadavky ke vzniku služebního poměru určité předpoklady : věk, stupeň vzdělání, bezúhonnost, způsobilost k právním úkonům, zdravotní, fyzickou a osobnostní způsobilost. Při splnění požadavků a rozhodnutím o přijetí do služebního poměru vzniká služební poměr až v den složení služebního slibu a jeho podpisu příslušníkem (dle § 17 odst. 3). V textu slibu je mj. obsaženo povinnost dodržování právních předpisů.. Porušení tohoto slibu je dle § 42 jednou z možností ukončení služebního poměru. Všeobecné povinnosti příslušníků policie lze dále nalézt v ustanovení § 45, § 92, § 94 téhož zákona.

§ 45 Základní povinnosti příslušníka – kde je obecně ustanovena povinnost dodržovat služební kázeň. V § 46 odst. 1) – „Služební kázeň spočívá v nestranném,

---

⁵ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 49

řádném a svědomitým plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů.“⁶

1.3 Konkrétní zákonné možnosti k omezení svobody osob

• Zajištění osoby - § 26 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR

„(1) Policista je oprávněn zajistit osobu, která

- a) svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek,
- b) v budově útvaru policie úmyslně znečišťuje nebo poškozují majetek anebo slovně uráží policistu nebo jinou osobu,
- c) má být předvedena podle jiného právního předpisu,
- d) utekla z výkonu trestu odnětí svobody, z výkonu ochranného léčení, ústavní výchovy, předběžného opatření nebo ochranné výchovy anebo ze zabezpečovací detence,
- e) při předvedení kladla odpor nebo se pokusila o útěk,
- f) byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci,
- g) není trestně odpovědná a byla přistižena při jednání, které má znaky trestného činu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci, nebo
- h) je nezletilá, je-li to nezbytné pro její navrácení do rodičovské nebo jiné obdobné péče jejímú zákonnému zástupci.“⁷

Institut „zajištění osoby“ představuje zákonnou licenci , na základě které může policista, po naplnění v zákoně taxativně uvedených důvodů, omezit kohokoli na osobní svobodě. Od zajištění osoby (správně – právního institutu) je třeba zásadně odlišovat trestně právní instituty k omezení svobody policejním orgánem.“⁸

Jedná se zároveň o oprávnění poskytující velké množství zákonných důvodů k omezení svobody osoby. Zákon dále stanoví lhůtu omezení svobody na 24 hodin a příp. další nakládání s osobou v různých případech. Zvláštním ustanovením § 26

⁶ Česko. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, *In Sbirka zákonů*, Česká republika, 2003, částka 121, s. 5863

⁷ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 54-55

⁸ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 55-56

zákona o Policii ČR je oprávnění dle odst. 1 písm. c) k zajištění osoby, která má být předvedena podle jiného právního předpisu. Toto ustanovení v zákoně upravuje řadu možností k omezení svobody osob ve věcech spolupráce s orgány státní správy, správními orgány apod. a to:

- **Předvedení dle § 60 odst. 1 správního řádu, ve znění zákona č. 500/2004 Sb.**

„(1) Jestliže se účastník nebo svědek bez náležité omluvy nebo bez dostatečných důvodů na předvolání nedostaví, může správní orgán vydat usnesení, na jehož základě bude účastník nebo svědek předveden. Písemné vyhotovení usnesení se doručuje orgánům, které mají předvedení provést; úřední osoby, které plní úkoly těchto orgánů, doručí usnesení předváděnému.

(2) Předvedení na požádání správního orgánu zajišťuje Policie České republiky nebo jiný ozbrojený sbor, o němž to stanoví zvláštní zákon. V řízení před orgány obcí zajišťuje předvedení též obecní policie.“⁹

„Správní orgán nemůže sám provést předvedení, ale má možnost podle konkrétní situace požádat o zajištění předvedení Policii České republiky nebo jiný ozbrojený sbor, o němž to stanoví zvláštní zákon.“¹⁰

Správní orgán, který požaduje předvedení osoby, vyhotoví písemně k tomuto úkonu usnesení, které doručí Policii ČR. Toto usnesení se zároveň při předvedení předává dotčené osobě. Orgán policie, který je tímto usnesením správním orgánem požádán o předvedení, nemá možnost předvedení odmítnout.

- **Předvedení dle § 52 zákona č. 99/1963 Sb. - Občanský soudní řád**

„(1) V případě, že se předvolaný bez omluvy nedostaví k výslechu nebo ke znalci, může ho předseda senátu dát předvést, jestliže o možnosti předvedení předvolaného poučil. O předvedení rozhodne usnesením, které se předvolanému doručí při předvedení.

(2) O předvedení požádá soud Policii České republiky; jde-li o nezletilého, požádá soud Policii České republiky o předvedení jen tehdy, nelze-li předvedení zajistit jinak. O předvedení vojáků v činné službě a příslušníků ozbrojených sborů požádá soud jejich velitele, popřípadě příslušný služební orgán.

⁹ JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 199

¹⁰ JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 201

(3) Náklady předvedení hradí ten, kdo je předváděn. Usnesením o tom rozhodne předseda senátu na návrh toho, kdo předvedení provedl.

Předvedení provádí na žádost soudu Policie České republiky. Jde-li o nezletilého, pak přednostně orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo jiná vhodná osoba. Policie až tehdy, nelze-li předvedení nezletilého zajistit jinak.¹¹

Předseda senátu rozhoduje o předvedení usnesením, které doručí Policii ČR, která předvedení provádí. Usnesení se při provádění předvedení předá dotčené osobě. Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení, za účelem ochrany práv a zájmů občanů.

• **Předvedení dle § 115 zákona č. 412/2005 Sb.**

„(1) Svědek, který se bez náležité omluvy nebo bez závažných důvodů na opětovné předvolání nedostaví k Úřadu a bez jehož osobní účasti nelze řízení provádět, může být předveden.

(2) O předvedení svědka požádá Úřad policii, o předvedení vojáků v činné službě nebo příslušníků ozbrojených sborů jejich nadřízeného.¹²

Tento zákon stanovuje utajované informace a citlivé činnosti, přístup k nim a požadavky na jejich ochranu v rámci výkonu státní správy. Touto činností se zabývá v rámci uvedeného zákona orgán výkonné moci a to Národní bezpečnostní úřad (NBÚ). Tento Úřad je pro oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti ústředním správním orgánem.

• **Předvedení dle § 100 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád**

„(1) Správce daně předvolá osobu zúčastněnou na správě daní, jejíž osobní účast v řízení je nutná, a v předvolání uvede kdy, kam, v jaké věci a z jakého důvodu se má dostavit a současně upozorní na právní důsledky nedostavení se, včetně možnosti jejího předvedení. Předvolání se doručuje do vlastních rukou.

(2) V případě, že se předvolaná osoba bez dostatečného důvodu nedostaví ani po opakovaném předvolání, může správce daně vydat rozhodnutí o předvedení

---

¹¹ ŠKÁRKOVÁ, M., *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde, 2009, s.117

¹² Česko. Zákon č. 412/2005 Sb. Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, *In Sbírka zákonů, Česká republika, 2005, částka 143, s. 7562*

a požádat o její předvedení příslušný bezpečnostní sbor, který má pravomoc k předvedení podle jiného právního předpisu.

(3) Rozhodnutí o předvedení je doručováno předváděné osobě prostřednictvím osoby, která předvedení na základě tohoto rozhodnutí vykonává; proti tomuto rozhodnutí nelze uplatnit opravné prostředky.¹³

Zákon č. 280/2009 Sb. upravuje postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a dalších osob, které vznikají při správě daní. Jako správce daní můžeme nejčastěji označit finanční a celní úřady. Uvedený zákon nabyt účinnosti teprve 1. ledna 2011, kdy nahrazuje dosavadní procesní předpis, a to zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení o předvedení bylo v tomto již neplatném předpisu uvedeno v ustanovení § 29 odst. 2.

„Předvolání, ač s neblahým důsledkem – tedy předvedením, je v podstatě uložení povinnosti osobě zúčastněné na správě daní přijít ke správci daně za účelem určeným rozhodnutím, které je jí doručeno. Je třeba zdůraznit, že předvedení nastává až po opakovaném předvolání, které nebylo respektováno. Když však nastane nutnost použít represivní ustanovení o předvedení, tak v souladu s odst. 2 využije správce daně příslušný bezpečnostní sbor, což je společný pojem pro ozbrojené sbory, jimž tuto formu spolupráce umožňuje jejich kompetenční zákon. Jedná se zejména o Policii ČR nebo Celní správu ČR. V úvahu přichází také obecní policie pro potřeby předvedení ve věci správy daně, kde je správcem daně obec.“¹⁴

• **Zajištění cizince - § 27 zákona č. 273/2008 Sb.**

„(1) Policista je oprávněn zajistit cizince, jestliže

- a) se cizinec dopustil jednání, pro které lze pobyt na území České republiky ukončit nebo zahájit řízení o správním vyhoštění,
- b) bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění a policista zjistí důvod pro zajištění cizince podle jiného právního předpisu,
- c) cizinec má být podle vykonatelného rozhodnutí vyhoštěn, nebo
- d) je důvod se domnívat, že cizinec neoprávněně vstoupil na území České republiky nebo zde neoprávněně pobývá.

(2) O zajištění cizince podle odstavce 1 policista bez zbytečného odkladu informuje orgán, který rozhoduje o ukončení pobytu na území České republiky nebo o správním

¹³ KOBÍK, J., KOHOUTKOVÁ, A., *Daňový řád s komentářem*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2010, s. 446

¹⁴ KOBÍK, J., KOHOUTKOVÁ, A., *Daňový řád s komentářem*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2010, s. 448-9

vyhoštění. Policista je oprávněn cizince zajistit do doby, než tento orgán cizinci doručí rozhodnutí o ukončení pobytu nebo sdělení o zahájení řízení o správním vyhoštění.

(3) Zajištění podle odstavce 1 může trvat nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody. Zajištění podle odstavce 2 může trvat nejdéle 48 hodin od okamžiku omezení osobní svobody. Celková doba zajištění podle odstavců 1 a 2 nesmí být delší než 48 hodin od okamžiku omezení osobní svobody.¹⁵

Uvedené ustanovení představuje oprávnění k omezení svobody, resp. pohybu a pobytu výhradně u cizinců a to za účelem zajištění výkonu správních rozhodnutí o ukončení pobytu cizince na území ČR nebo o správním vyhoštění, příp. je-li cizinci uložen trest vyhoštění dle § 57 tr. zákona.

• **Předvedení k podání vysvětlení dle § 61 zákona č. 273/2008 Sb.**

„Pro úspěšné plnění úkolů policie je zcela zásadní, aby policisté disponovali možnostmi požadovat vysvětlení od zákonem konkrétně jmenovaných osob. Při realizaci podání vysvětlení dochází k zásahům do práv a svobod občanů.“¹⁶ Zákon umožňuje policistům požadovat vysvětlení od osob, které mohou sdělit podstatné skutečnosti k prošetřovaným událostem, které jsou v zákoně taxativně uvedeny. Osoba musí být k tomuto úkonu řádně vyzvána s určením místa a doby kde bude úřední záznam o podání vysvětlení sepsán a je povinna se k podání vysvětlení dostavit. Oprávnění k předvedení osoby – jejímu omezení svobody je uvedeno v § 61 odst. 5.

„(5) Nevyhoví-li osoba bez dostatečné omluvy nebo bez závažných důvodů výzvě, může být předvedena. Úřední záznam o podání vysvětlení je policista povinen sepsat bez zbytečného odkladu po jejím předvedení; po sepsání tohoto záznamu policista osobu propustí.“¹⁷ Lhůta k omezení svobody může trvat pouze nezbytnou dobu a nejdéle 24 hodin.

• **Předvedení osoby za účelem zjištění totožnosti dle § 63 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb.**

Policista při plnění úkolů je oprávněn zjišťovat základní osobní údaje. Tyto zjišťuje z dokladů, které jsou veřejnou listinou, výjimečně i dle dalších dokladů. Míru spolehlivosti určuje i dle závažnosti případu, ke kterému je osoba ztotožňována.

¹⁵ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky*, 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 60-61

¹⁶ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky*, 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 144

¹⁷ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky*, 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 143

„Podmínkou předvedení je to, že osoba byla oprávněně vyzvána k prokázání totožnosti a odmítla to nebo nebyla schopna, i přesto, že jí byla poskytnuta potřebná součinnost, totožnost prokázat.¹⁸ Konkrétní možnost předvedení upravuje § 63 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb.

„(3) Odmítne-li osoba uvedená v odstavci 2 prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě, je oprávněn osobu předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění její totožnosti. Potřebnou součinnost k prokázání totožnosti policista poskytne způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu.¹⁹

Připoutání – je oprávnění policisty dle **§ 25 zákona č. 273/2008 Sb.**, kdy ze zákona je taxativně uvedeno, v kterých případech lze osobu omezit na svobodě, resp. omezit možnost jejího volného pohybu a to připoutáním k vhodnému předmětu na dobu nejdéle 2 hodin. Důvodem může být fyzický útok na policistu nebo jinou osobu, ohrožování vlastního života, poškozování majetku osobou či při pokusu o útěk. Jedná se o úkon krátkodobého omezení svobody pohybu osob.

V rámci trestního řízení lze uvést přehled zákonných oprávnění k omezení osobní svobody osob. Tato zákonná ustanovení jsou uvedeny v trestním řádu tj. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. Ve výčtu jsou zmíněny i skutečnosti, které se týkají změn v legislativě v posledních letech v návaznosti na potřebu praxe, dále v souvislosti s návazností na Listinu základních práv a svobod a dále s ohledem na základní práva osob omezených na svobodě. Jedná se o oprávnění k omezení osobní svobody v přípravném trestním řízení a dále v soudním řízení, dále o možnosti omezování osobní svobody vyplývající z mezinárodních smluv, vyplývající ze vstupu ČR do Evropských struktur a je tak povinná tyto dodržovat.

Vzhledem k počtu provádění úkonů v rámci trestního řízení, lze uvést oprávnění k omezení osobní svobody posloupně, dle kvantity jejich používání v praxi. Nejčastěji půjde o zadržení či předvedení a to:

- **Zadržení podezřelé osoby dle § 76 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb. – trestní řád**

(1) Osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může, je-li tu některý z důvodů vazby (§ 67), policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když dosud proti ní

¹⁸ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky*, 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 152

¹⁹ FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky*, 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 147

nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160 odst. 1). K zadržení je třeba předchozího souhlasu státního zástupce. Bez takového souhlasu lze zadržení provést, jen jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu předem nelze dosáhnout, zejména byla-li osoba přistižena při trestném činu nebo zastižena na útěku.²⁰

K uvedenému oprávnění náleží po zadržení osoby plnění dalších povinností ze strany policejního orgánu. Jde především o poučení o možnosti zvolit si obhájce, provedení výslechu zadržené osoby a dodržení lhůty doby zadržení v délce 48 hodin s tím, že pokud pominuly důvody zadržení a s osobou byly provedeny potřebné úkony, propustí tuto bezodkladně nebo postupuje takovým způsobem, aby státní zástupce mohl podat návrh na vzetí do vazby.

Právě novelizace trestního řádu v roce 1990 a 1991, resp. 1998, umožnily zadržené osobě důsledněji realizovat právo na obhajobu, dále v návaznosti na změny v Listině základních práv a svobod byla lhůta na dobu zadržení změněna z 24 hodin na 48 hodin.²¹

• Předvedení dle § 158 odst. 6 zák. č. 141/1961 Sb. – trestní řád

„(6) Policejní orgán je oprávněn vyzvat osobu, aby se dostavila k podání vysvětlení ve stanovené době na určené místo; v řízení o zločinu je osoba povinna výzvě vyhovět ihned. Jestliže se osoba, která byla řádně vyzvána k podání vysvětlení, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předvedena. Na to a na jiné následky nedostavení (§ 66) musí být taková osoba upozorněna.“²²

Uvedené oprávnění je využíváno policejním orgánem a je obecně oprávněním k předvedení různých osob v rámci výčtu dalších možných opatření policejního orgánu uvedeným v § 158 tr. řádu. V souvislosti s podáním vysvětlení osoby dále stanoví další povinnosti policejního orgánu.

V průběhu trestního řízení, pokud není postupováno dle § 158 odst. 6 tr. řádu jsou využívány další možnosti k omezení osobní svobody – předvedení.

²⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 600

²¹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 601

²² JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 703

- **Předvedení svědka dle § 98 zák. č. 141/1961 Sb. – trestní řád**

Povinnost svědčit je dána obecně v § 97 tr.řádu, kdy výpověď svědka je považována za důkazní prostředek a tr. řád dále stanovuje povinnost dostavit se na předvolání a za určitých okolností uvedených v zákoně povinnost svědčit.

Dle ustanovení § 98 tr. řádu je dána možnost svědka předvést: „Jestliže se svědek, ač byl řádně předvolán, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předveden. Na to a na jiné následky nedostavení (§ 66) musí být svědek v předvolání upozorněn. Nedostaví-li se příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru v činné službě, je nutno požádat jeho velitele nebo náčelníka, aby sdělil důvod, proč se předvolaný nedostavil, popřípadě aby ho dal předvést.“²³

- **Předvedení obviněného dle § 90 zák. č. 141/1961 Sb.**

„(1) Nedostaví-li se obviněný, který byl řádně předvolán, k výslechu bez dostatečné omluvy, může být předveden; na to a na jiné následky nedostavení (§ 66) musí být v předvolání upozorněn.

(2) Obviněný může být předveden i bez předchozího předvolání, jestliže je to nutné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména když se skrývá nebo nemá stálé bydliště.

(3) O předvedení je třeba požádat příslušný policejní orgán. O předvedení příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru v činné službě je třeba požádat jeho velitele nebo náčelníka.“²⁴

Výpověď obviněného je taktéž jedním z důkazních prostředků v trestním řízení. Obviněný je k výslechu předvolán, toto předvolání však nemusí být v odůvodněných případech (viz. odst. 2) provedeno. Doručení předvolání brání např. skutečnost, kdy se obviněný nezdržuje v místě bydliště nebo se úmyslně skrývá. K zamezení prodlev v průběhu trestního řízení je pak možnost provést předvedení bez předchozího předvolání. Tyto skutečnosti však nejsou posuzovány jako vyhýbání se trestnímu řízení jak se uvádí v § 67 písm. a) tr. řádu.

---

²³ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 637

²⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 632

- **Zatčení dle § 69 odst. 3 zák. č. 141/1961 Sb – trestní řád**

Zatčení je prováděno za podmínek uvedených v § 69 odst. 1 tr. řádu a to na základě příkazu k zatčení, který vydává soudce, resp. předseda senátu. Zatčení provádí na žádost soudu policejní orgány. Zatčením se rozumí dodání obviněného věcně příslušnému soudu. Tento při provádění jeho výslechu může dále rozhodnout o vazbě zatčeného, kdy dodání zatčeného do vazby v průběhu provedeného zatčení taktéž zajišťují policejní orgány. Lhůta k dodání zatčené osoby k určenému soudu je 24 hodin a soudce je povinen zkoumat, zda byla dodržena. Povinnosti policejního orgánu k omezení osobní svobody v § 69 tr. řádu :

„(3) Zatčení provedou na podkladě příkazu policejní orgány, které jsou též povinny, je-li toho k provedení příkazu třeba, vypátrat pobyt obviněného.

(7) Obviněného, který byl vzat do vazby, dodají do místa výkonu vazby policejní orgány.“²⁵

- **Zatčení dle § 69 odst. 3 tr. řádu z důvodu § 321 tr. řádu**

Nástup výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, může být na základě podmínek stanovených v § 321 odst. 1,2) tr. řádu určený v různých lhůtách a různých podmínkách. Pokud je dána lhůta k nástupu výkonu trestu a odsouzený v této nenastoupí výkon trestu, ale i z dalších důvodů (viz. § 321 odst. 3) tr. řádu), může vydat předseda senátu nařízení k dodání odsouzeného do výkonu trestu. Postup tohoto úkonu je přiměřený ustanovení § 69 odst. 3 tr. řádu. Uvedený úkon poté provádí policejní orgán, jak vyplývá z § 321 odst. 3 tr. řádu:

„(3) Nenastoupí-li odsouzený trest ve lhůtě, která mu byla poskytnuta, nebo bylo-li z konkrétních skutečností zjištěno, že jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že uprchne nebo se bude skrývat, nařídí předseda senátu, aby byl do výkonu trestu dodán. Není-li známo místo pobytu odsouzeného, užije se na příkaz k jeho dodání do výkonu trestu přiměřeně ustanovení § 69 odst. 3. Je-li místo pobytu odsouzeného známo, lze použít k jeho dodání do výkonu trestu ustanovení § 83c odst. 2. V příkazu předseda senátu vždy požádá policejní orgán o neprodlené podání informace o tom, zda byl

---

²⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 584

odsouzený do výkonu trestu dodán, popřípadě jaké okolnosti dodání do výkonu trestu brání.²⁶

- **Právní styk s cizinou v rámci trestního řízení – zadržení dle § 395 zákona č. 141/1961 Sb.**

Za účelem úkonů v trestním řízení v souvislosti s cizinou může policejní orgán provádět úkony omezování osobní svobody osob. Jde především o zadržení dle § 395 odst. 1 tr. řádu prováděné se souhlasem státního zástupce. Pokud věc nesnese odkladu, lze osobu zadržet bez souhlasu státního zástupce. „Zadržení osoby na základě mezinárodního zatykače je specifickým procesním institutem, který má výrazně jiný režim než § 75 a 76 tr. řádu“²⁷ O provedeném zadržení je informován státní zástupce, který dle tr. řádu zajišťuje další úkony (např. předběžná vazba). Zadržení může být provedeno např. na základě Evropského zatykácího rozkazu dle § 404 tr. řádu. Pro zadržení takové osoby je využíván policií Schengenský informační systém, kde jsou vkládány požadavky cizích zemí za účelem zjištění a zadržení osoby v zahraničí, tj. i v ČR. V případech provádění úkonů dle Hlavy 25 tr. řádu může Policie ČR provádět i eskorty takových osob z rozhodnutí jiných orgánů činných v trestním řízení, např. dle § 387 tr. řádu odst. 1, kdy obviněného, jehož cizí stát vydal, převezme Policie České, kdy republiky a dodá jej bez odkladu soudu, jehož předseda senátu zatykácí rozkaz vydal.

---

²⁶ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 938

²⁷ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 1005

2. Kontrolní mechanismy činnosti Policie ČR

2.1 Základní principy kontroly

Aby se předešlo možnostem zneužití policie ve prospěch určité skupiny nebo policie samotné, jsou v demokratickém státě k její kontrole vyvinuty kontrolní mechanismy, které tomu mají zabraňovat. V širším slova smyslu jde o kontrolu policie v rámci obecné - ústavní dělby moci. Jde o kontrolu celé exekutivy, kdy policie je její součástí. V užším slova smyslu je kontrolní systém zaměřen výhradně na policii a hlavní roli v něm hraje parlament. „Ten by měl představovat v každé demokratické společnosti politické centrum moci občanů. A to je důvod proč se hovoří o občanské kontrole policie, neboť tento systém kontroly zpětně dodává nezbytnou legitimitu pro použití policejního donucení.“²⁸ Konkrétně jde o tyto procesy:

- a) Legislativní proces** – Parlament schvaluje bezpečnostní politiku státu, přijímá a příp. mění zákony, které ovlivňují činnost policie ve společnosti (např. zákon o policii, zákon o služebním poměru), dále ovlivňují systém přípravy a zabezpečení příslušníků
- b) Rozpočet** – ovlivňuje se průhlednost financování policie, omezuje se velikost policie tak, jaká je adekvátní situaci ve státě a taktéž finančním prostředkům, kterými stát disponuje.
- c) Kontrola představitele rezortu** – tj. ministrem vnitra, kterému je policie podřízena. Ministr vnitra podléhá kontrole parlamentu a je povinen ho o činnosti ministerstva vnitra, resp. policie informovat
- d) Vlastním kontrolním orgánem parlamentu** – odpovědným za kontrolu bezpečnostních sil včetně policie. Tím je v ČR poslanecký výbor pro bezpečnost a obranu
- e) Další kontrolní orgány a komise** – tyto mohou být zaměřené na konkrétní činnosti policejních orgánů nebo na prověřování okolností konkrétních kauz v působnosti policie

„Relativně samostatným prvkem občanské kontroly policie je **veřejné mínění**, které vyjadřuje do jaké míry občané akceptují policisty ve společnosti. To je spjata se sociální zkušeností občanů s policejní „mocí“ a tradičním postavením policie ve společnosti.

---

²⁸ DANICS, Š., Bezpečnostní politika ve veřejné správě. 1. vydání. České Budějovice: VŠERS, 2007, s. 85

V tomto směru sehrávají nezastupitelnou roli masmédiá, která by měla občany nepředpojatě a dostatečně informovat o policejní činnosti při udržování veřejného pořádku²⁹ Svým zpravodajstvím vytváří obraz policie a její vnímání u veřejnosti. Funkci veřejného mínění mohou zastávat i výzkumy veřejného mínění.

2.2 Vnější kontrola policie

Mimo základní principy kontroly policie, lze zařadit do systému vnější kontroly policie i další subjekty občanské kontroly:

• Veřejný ochránce práv

Do systému vnější kontroly lze řadit taktéž veřejného ochránce práv – „ombudsmana“. Provádí především preventivní systematické návštěvy míst, kde mohou být lidé omezováni na svobodě, a usiluje o respektování jejich základních práv a posílit jejich ochranu před tzv. špatným zacházením V rámci kontroly policie se jedná zejména o policejní cely. Tato kontrola je povinností ombudsmana dle zákona č. 349/1999 Sb. Mj. se kontrola zaměřuje na dodržování práv osob omezených na svobodě, tzn. plnění závazků ČR vyplývajících z Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému, či ponižujícímu zacházení nebo potrestání.

• Kontrola justice

Kontrola činnosti policie a to především na úseku omezování osobní svobody osob je dána především v trestním řízení jednotlivými ustanoveními trestního řádu, které právě omezování osobní svobody umožňují. Tyto možnosti jsou uvedeny jako souhlas s takovým úkonem či příkaz k takovému jednání. V těchto případech jde tedy především o kontrolu zákonnosti takových úkonů, včetně dodržování lhůt k jednotlivým případům omezování svobody osob. Jde např. o zatčení osoby. „V případech, kdy došlo k zatčení obviněného na základě příkazu vydaného dle § 69 odst. 1 tr. řádu, musí soud, resp. soudce zkoumat, zda mu byl obviněný dodaný nejpozději do 24 hodin od zatčení tak, jak to předpokládá § 69 odst. 4 tr. řádu. Bez splnění této podmínky nemůže být obviněný vzat do vazby, ale musí být propuštěn na svobodu.³⁰

²⁹ DANICS, Š., *Bezpečnostní politika ve veřejné správě*. 1. vydání. České Budějovice: VŠERS, 2007, s. 86

³⁰ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 585

- **Samotní občané** mohou učinit podání o porušení svých práv či překročení pravomocí policie u nadřízených orgánů a mít tak významný vliv na činnost policie. Nemusí se jednat pouze o podání, resp. stížnosti. Na činnost policie lze působit i formou petice nebo upozornění

Nevládní neziskové organizace se zaměřením na lidská práva

V ČR v poslední době vzniklo a je registrováno mnoho nestátních resp. nevládních neziskových organizací. Kdy nejznámější jsou ekologické a lidskoprávní organizace. Tyto se zabývají ochranou lidských práv a svobod. Některé z nich navázali na své zahraniční předchůdce. Jejich činností je především veřejnosti předkládat informace o porušování lidských práv a svobod, poskytovat právní pomoc, veřejně diskutovat o problémech ve společnosti, vyvíjet nátlak na dodržování a změnu zákonů a to vše i v souvislosti s prací policie. Nejznámější nevládní neziskové lidskoprávní organizace, které mj. monitorují a kontrolují policii jsou:

- **Český helsinský výbor**

„Český helsinský výbor je nevládní neziskovou organizací pro lidská práva působící od roku 1988 v Československu a od roku 1993 v České republice.“³¹
Zabývá se především ochranou rovnosti a osobní svobody, v rámci činnosti této organizace se dlouhodobě věnuje problematice trestního řízení, tj. i práci policie.

- **Liga lidských práv**

Liga lidských práv je česká nevládní organizace, která mj. chrání práva obětí policejního násilí právní cestou. Její vizí je stát, jehož orgány při své činnosti dodržují Listinu základních práv a svobod i závazné mezinárodní úmluvy o lidských právech. Liga je členem Mezinárodní federace lidských práv (FIDH) založené v roce 1922 v Paříži.

„Prvopočátky Ligy lidských práv spadají do přelomu druhého a třetího tisíciletí, kdy její pozdější zakladatelé začali rozvíjet lidskoprávní aktivity v rámci partnerské neziskové organizace právníků Ekologický právní servis. Pod jeho záštitou vznikl pilotní projekt Občanských právních hlídek. Jejich cílem bylo monitorování průběhu protestů při pražském zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v září roku 2000. Tyto hlídky tvořené právníky, studenty práv a dalších oborů hrály roli

---

³¹ Český helsinský výbor, [online] 2008 [cit. 9.2. 2011], dostupný z WWW: <<http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2004110301>>

nezávislé třetí strany zaznamenávající a dokumentující případné pouliční incidenty nebo nepřiměřená represivní opatření, násilí na policejních stanicích a další omezování lidských práv.³²

- **Amnesty International ČR**

„Založena v roce 1991, okamžitě se zapojila do mezinárodních aktivit a postupně začala rozvíjet i svou práci doma. Dnes její zaměstnanci spolu s dobrovolníky a aktivisty vzdělávají k lidským právům na základních a středních školách, monitorují stav lidských práv, poskytují podporu žadatelům o azyl, propagují ochranu žen, usilují o odstranění diskriminace, o systémové změny v zákonech i praxi.“³³

2.3 Vnitřní kontrola policie

Samotná PČR má k dispozici dozorující a kontrolní orgány, které jsou součástí policie, resp. resortu ministerstva vnitra. V rámci policie jde o několikastupňovou kontrolní soustavu, v rámci resortu pak o inspekci ministra vnitra. Tyto kontrolní mechanismy jsou ustanoveny a jejich činnost určena především interními akty řízení policie.

2.3.1 Kontrolní orgány policie

- **Úřad vnitřní kontroly**

Nejvyšší kontrolní instancí PČR je v souladu s interním aktem řízení - ZP PP č. 110/2006 o obecné kontrole v Policii ČR ve znění ZP PP č. 174/2007 - Úřad vnitřní kontroly, který je kontrolním orgánem policejního prezidenta a součástí Policejního prezidia ČR.

Tento úřad má všeobecnou působnost a v jeho kompetenci je jak dohled nad výkonem služby, tak souvisejícími činnostmi útvarů a příslušníků PČR v kompetenci policejního prezidenta. Odbory vnitřní kontroly jsou dále dislokovány na krajských ředitelstvích Policie ČR a řeší disciplinární přestupky a trestné činy policistů do tří let. Kontrolní soustava PČR je doplněna o oddělení kontroly a stížností na ředitelstvích jednotlivých krajů a územních odborů, dříve okresů.

---

³² *Liga lidských práv*, [online] 2011 [cit. 24. 2. 2011], dostupný z WWW: <<http://www.llp.cz/cz/kdo-jsme/Historie>>

³³ *Amnesty international*, [online] 2010 [cit. 14. 2. 2011], dostupný z WWW: <<http://www.amnesty.cz/page/amnesty-ceska-republika/>>

Ve výše zmíněných právních předpisech jsou dále zakotveny, jako kontrolní orgány v rámci Policie ČR, další útvary: kontrolní útvary, skupiny a skupiny vnitřní kontroly.

• **Inspekce Policie ČR**

Dalším kontrolním orgánem je Inspekce Policie ČR. Tento útvar je v přímé podřízenosti ministra vnitra, který je funkčně nezávislý a organizačně oddělený od řídicích struktur Ministerstva vnitra. Její příslušníci jsou policisté, povolání k plnění úkolů v ministerstvu a zaměstnanci zařazení v inspekci. Přirozená kontrola u Policie ČR však vzniká z mnoha ohledů nepřímo ze zákonných ustanovení upravujících činnost Policie ČR, tj. zákona o Policii ČR a zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Jedná se především o zajištění charakterových a morálních hodnot zájemců o práci u Policie ČR, určení povinností příslušníků (blíže uvedeno v bodu 2.2.1)

2.3.2 Další kontrolní mechanismy policie

• **Vedoucí pracovník a služební kázeň**

V rámci hierarchie podřízenosti a nadřízenosti lze uplatňovat v rámci kontrolních mechanismů vnitřní kontroly ustanovení § 45 odst. 2 zákona o Policii ČR – povinnosti vedoucího pracovníka. Tuto hierarchii určují interní akty řízení – organizační schéma jednotlivých útvarů a organizačních celků Policie ČR. V rámci kontroly dodržování služební kázně lze využít i opačného mechanismu, který ustanovuje znění § 46 zákona č. 361/2003 Sb., které umožňuje podřízenému taktéž odepřít nebo nesplnit rozkaz nadřízeného, pokud není v souladu s právními předpisy nebo by jejich splněním byl spáchán trestný čin.

• **Etický kodex Policie ČR**

Text Etického kodexu byl vydán ve Sbírce interních aktů řízení Policejního prezidia České republiky rozkazem policejního prezidenta č. 1 z roku 2005. Etický kodex je dobrovolně respektovaným upřesněním platné legislativy nebo zvyklostí oboru. Jeho vznik byl iniciován Evropským kodexem policejní etiky vydaným Radou Evropy v roce 2001. „Etický kodex by měl způsobit to, že každý jednotlivý policista by se měl ocitnout nejen pod vlivem vlastního morálního přesvědčení, ale i pod vlivem oněch

skupinových morálních pravidel, která odrážejí očekávání veřejnosti od dané profesní skupiny.³⁴

Obecně lze uvést, že tento kodex je veřejně přístupný a tak činnost policie a soulad s tímto kodexem může kontrolovat i široká veřejnost.

---

³⁴ HERZOGOVÁ, Z., *Policejní etika*. 1. vydání. Praha : Zuzana Herzogová, 2003, s. 69

3. Eskorty osob

3.1 Právní úprava provádění eskort u PČR

Omezování osobní svobody osob v rámci činnosti Policie ČR je spjata s úkony policie jako je střežení osob, jejich přesun – eskorty a umísťování do policejních cel. K této problematice sem však nedohledal žádné veřejně dostupné publikace. Jedná se o úkony úzce vymezené policií, odborné a upravující právě činnost pouze policistů. V rámci tohoto faktu je zřejmé, že k uvedené činnosti policie existují pouze interní akty řízení, které přesně upravují faktickou činnost policistů. Některé zákony upravují jen částečně povinnost tohoto úkonu – eskort. Např. TRŽ - u dodání osoby do výkonu trestu, určení dodání do nejbližší věznice, u zatčení na základě příkazu k zatčení se hovoří o předání osoby soudci, který příkaz k zatčení vydal. Jde tedy jen o základní úkol, jak má policie s takovou osobou v závěrečné fázi jejího omezení na svobodě naložit.

Všeobecně po vzniku Policie ČR v roce 1992 bylo upraveno mnoho jejich činností v návaznosti na vznik nových zákonů v ČR po roce 1989. I činnost policistů při eskortách byla obecně upravena Nařízením ministra vnitra č. 32/1994. Toto nařízení ministra vnitra (dále jen „NMV“) novelizováno – NMV č. 52/1995, jedná se však o úpravy činnosti při eskortách leteckou přepravou. Následně, možná i reakcí na nedostatky při provádění eskort, novelizace trestního řádu, zákona o PČR apod., byl od té doby několikrát vydán interní předpis k provádění eskort a to závazný pokyn policejního prezidenta ČR (dále jen ZP PP ČR). Ve výčtu těchto pokynů, které se v posledních letech obsahově příliš neliší, lze zmínit z nedávné minulosti ZP PP ČR č. 93/2008. Jedná se pokyn k eskortám osob a jejich střežení. Právě střežení osob je však problematická činnost, kdy zde vznikají různá pochybení policistů a k většině útěků osob dochází při jejich předávání příp. střežení na pracovištích PČR a jinde. Pro praxi bylo následně určitě vhodné, když byl tento závazný pokyn nahrazen ZP PP ČR z 2.12. 2009 č. 159/2009 s účinností od 1.1.2010, neboť spojil různé související činnosti a to provádění eskort, jejich střežení a činnost v policejních celách.

Tento závazný pokyn může být na různých organizačních úrovních PČR doplněn rozkazy nebo metodickými pokyny, které reagují na konkrétní podmínky útvarů, umístění policejních cel, režimu v těchto celách a dle dislokace útvarů v rámci krajských ředitelství (např. při funkčnosti eskortního útvaru).

ZP PP ČR č. 159/2009 určuje některé pojmy, které pro potřeby činnosti policie nejsou nikde uvedeny. Především se jedná o pojem samotného úkonu eskorty a s tím

spojeným střežením osoby omezené na svobodě.

„Eskorta - přemístění (přesun nebo převoz) osoby omezené na osobní svobodě policistou do stanoveného místa. Eskorta začíná okamžikem poučení osoby policistou o omezeních na jejích právech a sdělením, že bude eskortována a končí dosažením stanoveného místa k provedení služebních úkonů nebo předáním osoby oprávněnému orgánu (např. soudu, státnímu zastupitelství, správnímu orgánu), který převzetí potvrdí v písemném záznamu (např. v rozhodnutí, protokolu, žádance, úředním záznamu o předvedení nebo zajištění osoby).

Střežení osoby je soustavná přítomnost nejméně jednoho policisty (určeného oprávněným policistou) u osoby omezené na osobní svobodě, která byla policistou poučena o omezení na svých právech, za účelem zamezení jejímu útěku, překažení pokusů o sebepoškozování, napadení osob, poškozování majetku apod.³⁵

V rozhodování o úkonech eskorty a plnění dalších povinností z toho vyplývajících vyplývá další pojem a to : oprávněný policista. Jedná se většinou o vedoucí útvaru nebo organizačního článku policie nebo jeho zástupce anebo policista s pravomocí delegovanou vedoucím útvaru nebo organizačního článku. V době kdy tento není na pracovišti přítomen, lze chápat jako policistu s pravomocí např. policistu veleného do dozorčí služby.

Eskorty provádějí policisté denně a to v mnoha případech po celé ČR. V rámci výkonu služby na obvodním oddělení se policista dostane prakticky ke všem druhům omezení na svobodě , resp. eskortám těchto osob. Eskortu lze provést nejčastěji jako pěší eskortu, nebo služebním vozidlem. Tato činnost je rozhodná vzhledem k okolnostem, za jakých je prováděna. Z konkrétní situace vyplývá, že policista v pěší hlídce bude provádět eskortu pěší. Avšak pro zdárné provedení eskorty je vhodné zajistit si služební vozidlo a eskortu tak dokončit tímto způsobem. Nemusí se jednat jen o pěší hlídku. Příkladem toho jsou například eskorty osob zadržených na místech, kam se služební vozidlo nedostane – fotbalový stadion, demonstrace, koncerty, rozlehlé budovy – obchodní centra, nádraží apod. Pěší eskortou se rozumí i část eskorty, kdy policisté musí ze služebního vozidla osobu eskortovat pěšky částečně na veřejnosti

---

³⁵ MV ČR, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách*, PP ČR, 2009, s. 1

např. s přístupem do rozlehlých soudních budov. I zde se musí užít taktiky pěší eskorty. Dá se říci, že každá eskorta služebním vozidlem je v podstatě kombinovaná – osoba se musí dovést k vozidlu a opět po vystoupení z vozidla dovést na konkrétní místo. Ne vždy se musí jednat celkem o bezpečný prostor jako jsou věznice, kam se dá vjet služebním vozidlem. Může jít tak např. o chodbu soudu před jednací místností, která je v podstatě přístupná veřejnosti.

Při plnění úkolů je možné eskortu provést dvěma způsoby :

a) na základě vlastního rozhodnutí – jedná se o případy, kdy se policista rozhodne na místě omezit svobodu osoby a tuto eskortovat dle konkrétní potřeby. Většinou se jedná o omezení svobody na základě zákona o PČR a trestního řádu. Administrativa k tomuto úkonu se provádí až po provedení eskorty a řádném zajištění střežení např. na základním útvaru. V mnohých případech může jít o zajištění střežení na základním útvaru, kdy po zajištění dílčích úkonů následuje další eskorta např. do policejní cely, k soudu apod.

b) na základě rozhodnutí oprávněného policisty – jde o eskorty osob, které jsou k plnění úkolů v trestního řízení nutné, příp. na základě žádosti oprávněných orgánů. Tyto žádosti musí být evidovány v informačním systému PČR, nyní např. v informačním systému ETR (evidence trestního řízení).

V případě eskorty prováděné dle bodu b), je zřejmé, že tato bude zorganizována tak, aby útěk eskortované osoby byl znemožněn. Základem toho je nutné, aby eskortu provedli alespoň dva policisté a dle okolností eskorty – především charakteru eskortované osoby - je možné počet policistů přiměřeně zvýšit. Lze zajistit i doprovod psovoda se služebním psem. O těchto organizačních opatřeních rozhoduje oprávněný policista. Policisté většinou provádí eskorty na žádost oprávněných orgánů vždy ve složení dvou policistů. V rizikových případech (např. k rozhodnutí o vazbě, do výkonu trestu odnětí svobody) se eskorta skládá ze tří policistů s doprovodem psovoda se služebním psem. Ve výjimečných případech, kdy hrozí větší riziko, např. přítomnost dalších osob před budovou soudu, přímo v budově apod., se provádí rozsáhlejší opatření, za účasti většího počtu policistů. Podmínka dvou policistů neplatí pro bod a), kdy zmiňované podmínky nelze předem splnit. Lze však konstatovat, že policista sám musí učinit taková opatření, aby eskorta proběhla zdárně. Dle svých

možností a schopností může samozřejmě využít § 10 odst. 4 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb. a učinit následná opatření, aby byl služební úkon splněn. Tudíž může využít i zajištění posil, k provedení zákroku a následné eskorty a to další hlídkou, psovodem apod. I v ZP PP ČR je uvedeno, že eskortu provádí zpravidla dva policisté, neboť je předpoklad, že policista může v době služby být v hlídce sám a dále naopak je zřejmé, že k provedení většiny eskort prováděných PČR dva policisté postačí.

3.2 Praxe provádění eskort u PČR

• Charakter eskortované osoby

Před rozhodnutím k provedení eskorty je samozřejmě nutné znát některé základní informace k osobě. Základní informace mohou vyplynout z osobní znalosti policistů. Vzájemná konzultace s kolegy nám může napovědět k tomu, jak se osoba chová k orgánům PČR, zda je agresivní apod. Konkrétní postoj osoby k jednotlivým policistům může být také různý. Proto je vhodné využít dobrého vztahu některého z policistů s takovou osobou. Jinak není v dnešní době složité vyhledat v informačních systémech PČR různé informace o osobě, počínaje informacemi za co byl v poslední době prověřován, vyšetřován, zda se nedopouštěl především násilné trestné činnosti (např. ublížení na zdraví, útok na úřední osobu apod. , zda požívá alkoholické nápoje, příp. drogy, zda má zbrojní průkaz, zbraně , rejstřík trestů atd. Určitě není vhodné tyto informace podceňovat, neboť agresivita některých osob, nevyzpytatelnost jejich jednání, může provedení služebního úkonu omezení na svobodě a následnou eskortu značně narušit.

Zákonný důvod omezení na svobodě (blíže popsáno v kapitole 2.2) samozřejmě dovozuje další postupy policie a to vstup do bytu, osobní prohlídku apod. Pokud osobu chceme vyvést z bytu, je nutné postupovat dle žádosti oprávněného orgánu v rámci trestního řízení - tj. v rámci omezení svobody musí být taktéž umožněn vstup do bytu. Jedná se např. o provedení zatčení osoby, dodání do výkonu trestu odnětí svobody, kdy za tímto účelem lze do bytu vniknout. V dalších případech lze využít i té skutečnosti, že budeme mít zajištěn souhlas majitele bytu. Zde lze ale předpokládat, že takové řešení nebude běžné, neboť osoby, které společně obývají byt si budou vzájemně pomáhat a zájmovou osobu i krýt. K provedení takových opatření lze využít oprávnění policejního orgánu dle ustanovení § 83c trestního řádu k vstupu do obydlí.

Při realizaci tohoto úkonu, je nutné osobu o našem dalším postupu na místě předem

poučit. V mnohých případech není právě vědomí občanů na té úrovni, aby očekávali to, že policisté opravdu do bytu vniknou proti vůli osoby nebo osob, které byt užívají. V případě očekávání odporu, je nutné, pokud to okolnosti dovolují, použít výzvy s výstrahou. Při další činnosti spojené s omezením svobody a eskorty osoby, je vhodné již v bytě zajistit max. pozornost provedení eskorty, včetně osobní prohlídky (příp. přesvědčení se zda nemá osoba u sebe zbraň) a dále před odchodem z bytu je třeba osobu neustále sledovat, při oblékání oděvů, např. zda se neozbrojuje, aby se po bytě zbytečně nepohybovala, neotevírala různé skříně apod. Zároveň je potřebné kontrolovat pohyb a činnost dalších osob v bytě, které by mohly eskortu narušit např. útokem na policisty. Dalším nebezpečím je taktéž možnost útěku – je nutné hlídat odchozí cesty z bytu, ale i přístupy k oknům apod. , kdy osoba může utéct i v případech, že se byt nachází několik podlaží nad zemí. V poslední řadě je nutné zajistit byt a to i v součinnosti s eskortovanou osobou omezenou na svobodě, pokud tento užívá v době omezení na svobodě sama, aby se předešlo příp. škodám.

• **Taktika provedení eskorty**

Charakteristika objektu či terénu, odkud bude osoba eskortována, hraje taktéž důležitou roli ve zvolení taktiky omezení svobody a eskorty osoby. Opětovně lze říci, že základní údaje o místu kde se osoba, která má být omezena na svobodě a eskortována, nachází, může vyplynout z místní znalosti policistů. Pokud skutečnosti nasvědčují tomu, že se osoba vyhýbá styku s policií úmyslně – nejčastěji nástup do výkonu trestu odnětí svobody, nebo zadržení podezřelého, je vhodné učinit některé kroky v místě, kde se osoba zdržuje a v jeho okolí. Z prohlídky místa je možné zjistit umístění bytu, v kterém podlaží se nachází , dále prostor, který osoba může lehce monitorovat z oken bytu, ale i únikové cesty apod. I znalost osob, které obývají prostor se zájmovou osobou je vhodná. Při prověrkách přímo v místě může dlouhodobě docházet ke krytí zájmové osoby a skutečnosti, které nám můžou být průběžně sdělovány, je vhodné prověřovat. Tímto je později možné ověřit, že je důvodné se domnívat, že ke krytí osoby dochází.

Je možné, že osoba se zdržuje na místě zákroku zřídka, tudíž je možné na místě zajistit kontakt na osobu, která je schopna a ochotna s policií spolupracovat. Tato možnost vychází především z dobré osobní znalosti lidí. Důvěra v policii a schopnost spolupráce, spojená i s obavou příp. prozrazení spolupráce s policií, nemusí u těchto osob zajistit spolehlivého partnera. Taková spolupráce musí být samozřejmě dohodnuta

tak, aby spolupracující osoba nebyla následně nikde uváděna v protokolech, neboť ji můžeme v pozdější době vystavit různým problémům. Samozřejmě je třeba počítat s určitou mírou nespolehlivosti takových osob z různých důvodů.

Může nastat mnoho problémů, které samotné zadržení osoby a následnou eskortu může překazit. Určitě je vhodné vědět něco i o prostředí, kde osoba žije, nebo se zdržuje. Určitým prostředím, kde k provedení eskorty jsou ztížené podmínky, jsou místa s větším množstvím lidí. Především v opatřeních policie na sportovních utkáních, kde je shodný zájem davu osob, může dojít ze strany ostatních osob k zabránění započetí eskorty. Taková situace může vyústit ve fyzickou potyčku a užití násilí ze strany osob vůči policistům a následně i v zákonné užití donucovacích prostředků ze strany policistů. Praxe dnes tyto případy řeší tak, že pokud to je možné z hlediska udržení veřejného pořádku, je omezení na svobodě prováděno mimo hlediště, např. v místech určených k opuštění sportoviště, kdy není takové soustředění davu na tu skutečnost, že je někdo policií zadržen a eskortován. Taktéž jsou tyto prostory vhodnější ke krytí takového úkonu ze strany dalších policistů. Uvedená místa – sportovní stadiony - jsou dnes většinou monitorovány kamerami, příp. osoba je označena, a její kvalitní popis, umístění v davu, resp. v hledišti je pak předáno zakročujícím policistům tak, že nemůže dojít k záměně osob. Hlediště nejsou vhodným místem k provádění takového zákroku, pokud to není nezbytně nutné.

• **Komunikace s osobou, která má být eskortována**

Důvod eskorty – resp. právní důvod omezení svobody – je nutné sdělit eskortované osobě vždy před započítím eskorty. Mnoho eskort i v trestním řízení, kdy je předpoklad větší újmy na právech takové osobě a tato osoba si tyto důsledky připouští, končí např. pouze výslechem u soudce, převzetím písemností soudu a propuštěním. Proto je vhodné poznatky z praxe z provedených eskort aplikovat i na další eskortované osoby. Tím je myšleno, že osobě by měl být sdělen ne pouze důvod eskorty, ale i jak bude s osobou dále jednáno, zda bude propuštěna apod. Tyto údaje je však vhodné nesdělovat s úplnou určitostí. Rozhodnutí soudu můžeme jen předjímat, i když v žádostech soudů jsou tyto informace vcelku obsaženy. Ačkoliv přístup policistů k provedení eskorty bude standardní, vědomí eskortované osoby o skutečnostech kam je eskortována, z jakého důvodu a zda a kdy bude propuštěna, může předejít příp. problémům při eskortě, např. pokusu o útěk. Je vhodné si při tomto prvotním jednání ověřit, zda

osoba porozuměla našemu vysvětlení, nezřídka nemusí mít s řízením u soudu zkušenosti. U předváděných osob k jiným, např. správním orgánům, je možné tento důvod předvedení využít více, i zde je vědomí občanů na té úrovni, že sám může předpokládat, že po vyřízení věci, které bude trvat několik desítek minut, bude propuštěn. Nemá tedy smysl bránit provedení eskorty a riskovat užití donucovacích prostředků ze strany policistů a následků, které by to přineslo – zranění, ostudu v bydlišti nebo v práci. V určitých případech je možné využít i částečnou bagatelizaci protiprávního jednání, za které má být osoba omezena na svobodě a eskortována na určené místo. Tohoto přístupu lze využít především u druhé skupiny omezení na svobodě, kdy i samotná osoba může na základě svého právního vědomí a zkušeností dovést, že nemá cenu se provedení eskorty bránit, neboť by došlo v podstatě ztížení jeho situace, v mnohých případech pak i k spáchání dalších deliktů, ať už přestupkových či trestného činu.

Opačným případem jsou samozřejmě osoby, zadržené při páchání tr. činu, kdy i z místní a osobní znalosti policistů vyplyne negativní vyhodnocení osoby k provedení eskorty. Nemusí však jít pouze o recidivistu. I pachatelé, kteří se trestného činu dopustili poprvé, mohou mít zkratové jednání a eskortu narušit, především např. u pachatelů závažných trestných činů. Příp. negativní chování osoby může zmírnit ta skutečnost, že zakročující policisté osobu znají osobně a samozřejmě zase naopak. V každém případě je součástí započetí eskorty provedení poučení eskortované osoby a to přiměřeně v případě rozhodnutí o eskortě, která vyplývá z rozhodnutí samotných policistů, tak v případě, že je o eskortě rozhodnuto oprávněnou osobou. Co se týče poučení o chování a průběhu eskorty, lze využít text formuláře v informačním systému Evidence trestního řízení.

• **Osobní prohlídka, oprávnění přesvědčit se, zda osoba není ozbrojena**

Obecně lze uvést, že v případě započetí eskorty, je velitel eskorty odpovědný za to, že eskortovaná osoba u sebe nemá zbraň nebo jiný předmět, jímž by mohla ohrozit život nebo zdraví vlastní nebo eskortujících policistů anebo příp. i jiných osob. Za tímto účelem lze využít dle zákonného důvodu omezení na svobodě:

- a) oprávnění dle zákona o PČR - § 35 - tj. vydání a odebrání zbraně a prohlídka osoby
- b) osobní prohlídka dle § 83b, příp. § 82 odst. 4 trestního řádu.

Uvedenou prohlídku v obou případech provádí osoba stejného pohlaví. Uvedený úkon je nutné provést vždy před započítáním eskorty a to i v případech, kdy osobu policista převezme od jiného útvaru, policisty, nebo z policejních cel. Může nastat situace, že u osoby omezené na svobodě mohla být v předchozí době nekvalitně provedena prohlídka, či si po této prohlídce mohla při pohybu na útvarech PČR zbraň, či jinou věc opatřit. Proto je možné v rámci eskorty tuto prohlídku i opakovat.

• Užití donucovacích prostředků při eskortě

K zajištění průběhu eskorty a bezpečnosti policistů při eskortě, rozhoduje oprávněná osoba, která zpracovává rozhodnutí o eskortě, o užití donucovacích prostředků. Zpravidla se jedná o přiložení služebních pout. Tyto lze použít samostatně nebo s poutacím pásem tzv. „medvěd“. Pouta lze umístit eskortované osobě vpředu, příp. vzadu. Poloha s pouty vzadu je výhodnější, neboť volný pohyb je osobě v tomto případě více znemožněn. Nevýhodou však je případ eskort na delší vzdálenosti, které probíhají delší dobu. V některých případech jsou u služebních vozidel instalovány před zadními sedadly oka z ocelového lanka, ke kterým lze pouta připevnit.

Policisté v praxi v případech eskort osob – např. předvedení svědka, osoby předváděné dle občanského soudního řádu či dle zákona o správě daní - bývají benevolentní k užití služebních pout. Vzhledem k tomu, že nevyplývá ze ZP PP ČR č. 159/2009 povinnost pouta využít, je pouze na zvážení policistů provádějících eskortu, zda tyto použijí či nikoliv, pokud však není jejich použití výslovně uvedeno v rozhodnutí o eskortě. Použití pout je v souladu s § 54 zákona o PČR, a vzhledem k tomu, že se zde nehovoří o osobách zajištěných, příp. předvedených dle zákona o PČR, nebo předváděných dle jiných předpisů, je nutné přiměřeně využít § 53 zákona o PČR. V případě vyhodnocení většího rizika při eskortě vzhledem k charakteru eskortovaných osob, lze využít k eskortě doprovod psů se služebním psem. Tento většinou doprovází služební vozidlo s eskortou dalším služebním vozidlem, a dále dle potřeb po vystoupení eskorty z vozidla ji následuje až do doby převzetí eskortované osoby. Jedná se o preventivní opatření, neboť v případě útěku eskortované osoby, může být použití služebního psa účelné. Příkladem může být eskorta k soudu, v případech rozhodnutí o vzetí do vazby. Dvou, či tříčlenná eskorta se může s eskortovanou osobou

pohybovat po budově soudu, kde se jedná o veřejně přístupná místa. Zde mohou čekat např. příbuzní eskortovaného, kdy může být průběh eskorty narušen. Přítomnost služebního psa v těchto případech může být velkou výhodou. Psovod se služebním psem jde v případě eskorty za eskortovanou osobou a služební pes je zpravidla veden s náhubkem. Eskortovaná osoba se může při provádění poučení při počátku eskorty poučit i o možnosti použití služebního psa v případě pokus o útěk. Použití služebního psa musí být dále v souladu s § 53 zákona o PČR.

• **Základní zásady a úkoly policistů v eskortě**

Při nařízení eskorty oprávněným policistou jsou veškeré poznatky získané před zahájením eskortou zohledněny v rozhodnutí o eskortě. Jde o stanovení obecných pokynů k provedení eskorty. Zpravidla se jedná o eskortu za užití služebního vozidla. Dále určení počtu policistů v eskortě, použití vhodných donucovacích prostředků za účelem minimalizace možnosti útěku eskortované osoby, zajištění posil např. psovoda se sl. psem nebo další hlídky, příp. dalších opatření. Je dále určeno odkud a kam bude osoba eskortována včetně určení, kdo si osobu převezme. Tyto údaje je možné doplnit i časovým údajem, pokud je před eskortou dohodnuto, kdy přesně bude osoba předána. Dále eskortující policisté plní níže uvedené úkoly, které vyplývají především ze ZP PP ČR č. 159/2009. Přiměřeně plní policisté úkoly i při eskortě, o které rozhodují sami.

Je určen velitel eskorty, který je nadřízen všem eskortujícím policistům a v zájmu bezproblémového provedení eskorty má určité povinnosti. Před započítím eskorty eskortujícím policistům jednotlivě stanoví úkoly, odpovídá za včasné provedení eskorty a za dodržení stanovené trasy, kterou může změnit jen ze závažných důvodů, zodpovídá za včasné přistavení služebního motorového vozidla, kterým se provádí eskorta, jeho úpravu a prohlídku před započítím eskorty, provede kontrolu vyzbrojení a vyzbrojení eskortujících policistů podle rozhodnutí k provedení eskorty služebního funkcionáře, který eskortu nařídil, provede seznámení eskortujících policistů s údaji o eskortovaných osobách, zajišťuje převzetí eskortovaných osob a jejich věcí, kdy provede jejich kontrolu, zajišťuje jejich předání na určená místa proti písemnému potvrzení, zajišťuje poučení eskortovaných osob o chování během eskorty, ověřuje, že eskortované osoby u sebe nemají zbraň nebo jiný předmět, jímž by mohly ohrozit životy

nebo zdraví vlastní nebo eskortujících policistů anebo jiných osob, dohlíží na dodržování kázně a pořádku během eskorty, rozhoduje o opatřeních k zamezení útěku eskortovaných osob a jejich pokusu o sebepoškození, příp. dbá na důvodné a přiměřené použití donucovacích prostředků, popřípadě zbraně, zajišťuje stravování, osobní hygienu a režim dne, popřípadě při déle trvající eskortě nebo nepředvídaných okolnostech za přenocování eskortovaných osob, hlášení stavu připravenosti k plnění úkolů, zjištěných závad a odjezdu eskorty oprávněnému policistovi, který eskortu nařídil, vyhotovení záznamu o průběhu eskorty, chování eskortovaných osob a opatřeních, která učinil k včasnému a bezpečnému splnění úkolů.

Eskortující policisté mají zejména tyto povinnosti - střežit eskortované osoby, neustále sledovat jejich chování a být připraveni k zákroku proti porušení režimu eskorty eskortovanými nebo jinými osobami, zmařit každý pokus o napadnutí eskortujících policistů, útěk nebo jiné porušení povinností ze strany eskortovaných osob, nedovolit eskortovaným osobám vzájemně se dorozumívat, odhazovat nebo ničit věci důležité pro trestní řízení, zamezit jiným osobám přístup k eskortovaným osobám a dorozumívání se s nimi, neodkládat výstrojní a výzbrojní součástky, nekouřit a nejít mimo vyhrazenou dobu a místo, nevstupovat do restaurací, veřejných míst a bez vážného důvodu na cestě nezastavovat, nesmějí mluvit s eskortovanými osobami, vyjma vydávaných pokynů a příkazů, zacházet s nimi způsobem, který ponižuje lidskou důstojnost. K zabezpečení nerušeného průběhu eskorty mohou eskortující policisté použít všech zákonných prostředků. Uvedené úkoly plní přiměřeně v rámci průběhu eskorty i policista – policisté, kteří eskortu provádějí dle vlastního rozhodnutí.

Právě výčtem těchto povinností lze obecně uvést, že z vyhodnocení jednotlivých případů útěků osob při eskortách policií vyplývá, že nejčastější příčinou útěku osob je nepřítomnost, případně nepozornost policisty na místě u osoby, která je omezena na osobní svobodě, a to i v případech, je-li spoutána.

• **Eskorta pěší a služebním vozidlem**

Policisté provádějí eskorty osob zpravidla služebními motorovými vozidly, příp. pěšími hlídkami. Pěší však převážně v případech eskort na základě vlastního rozhodnutí policistů. Provedení eskorty osob na základě žádosti oprávněného orgánu a z rozhodnutí k eskortě oprávněným policistou je na většině útvarů činnost, na kterou

jsou tyto útvary vybaveny jak prostředky, tak i počtem policistů. U jednotlivých krajských ředitelství vznikly v minulosti, či vznikají specializovaná oddělení provádění eskort, tzv. eskortní oddíly, které tyto činnosti ve velké míře zajišťují.

Eskortování mladistvých a nezletilých osob má své zvláštnosti, doporučené závazným pokynem. Z tohoto sice nevyplývá povinnost, aby bylo užito k takové eskortě služebního vozidla v civilním provedení a aby byla eskorta složená z policistů v civilním oděvu. V rámci takřka veškerých obvodních oddělení není tento postup možný bez předchozí součinnosti např. se službou kriminální policie a vyšetřování, která disponuje vozidly v civilním provedení. V rámci provádění těchto úkolů je plnění tohoto požadavku spojeno s organizačními problémy a tak je v praxi celkem běžně využíváno znění závazného pokynu, kdy tento postup je prováděn v případech pokud to okolnosti dovolují.

Jak již bylo zmíněno dříve, rozhodnutí k pěší eskortě se vzhledem k vyššímu riziku využívá minimálně. Půjde většinou o případy, kdy o eskortě rozhodl policista ve výkonu služby v pěší hlídce nebo se může jednat o výjimky – např. v případech, kdy budova PČR je přes ulici naproti soudu. Pěší eskortou jsou ale i případy, kdy policisté vedou osobu po budově např. z policejní cely za účelem provedení úkonů do kanceláře v jiné části budovy apod. Základní pravidla při provádění pěší eskorty jsou uvedena v čl. 3 bod 1 písm. i) ZP PP ČR č. 159/2009: „jeden eskortující policista zaujme místo vedle eskortované osoby, druhý policista za eskortovanou osobou. Pokud je eskorta osoby pěším způsobem prováděna ve výjimečném případě jedním policistou, je tento policista vždy vzadu, vzdálen od eskortované osoby tak, aby jí byl schopen zabránit v útoku a v přístupu ke své služební zbrani.“³⁶

Většinou se však snaží policisté i oprávněný policista zajistit eskortu služebním vozidlem. V současné době je výhodou i skutečnost, že byl podstatně změněn resp. dle praktických potřeb policistů, závazný pokyn upravující používání zvláštního výstražného světelného a zvukového zařízení na služebních vozidlech. Jedná se o ustanovení čl. 2 ZP PP ČR č. 172 z 30.12. 2009. Toto zařízení lze využít při plnění zvláštních povinností, kdy služební vozidlo užívá práva přednostní jízdy. Právě provádění eskort osob se dle čl. 2 bodu 2) písm. g) tohoto závazného pokynu za výkon zvláštních povinností považuje. Toto zařízení lze použít především při složitější

---

³⁶ MV ČR, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách*, PP ČR, 2009, s. 5

dopravní situaci a rozhoduje o něm sám policista ve služebním vozidle. Toto oprávnění může značně přispět k urychlení eskorty a k jejímu bezproblémovému průběhu.

Nástup eskortované osoby je pokud možno vhodný služebním vchodem, vyhnout se v budově místům veřejně přístupným. Toto pravidlo však není možné v mnoha budovách, především u menších útvarů zajistit. Při eskortě z policejních cel je však dnes většina takto zařízena a eskortovaná osoba nastupuje po vyvedení z cel do služebního vozidla většinou v místech, kam veřejnost nemá přístup. Pouze jednu eskortovanou osobu je možno umístit ve služebním osobním motorovém vozidle s počtem min. 5 míst. Při nastupování do vozidla, v případě kdy se eskorty zúčastní 2 policisté, umístíme eskortovanou osobu na zadní sedadlo za sedadlo spolujezdce. Eskortovaná osoba bude připoutána bezpečnostním pásem a pokud to technické vybavení vozidla dovoluje, policisté aktivují systém proti otevření dveří zevnitř vozidla. Následně si na zadní sedadlo vedle eskortované osoby sedá eskortující policista. Až poté usedá na své místo policista – řidič, kdy je dále vhodné, aby tento policista zabezpečil spisový materiál, týkající se provádění eskorty a věci, které byly eskortované osobě odebrány. Policisté provádějící eskortu přihlédnou i k místu nástupu eskorty a příp. monitorování okolí služebního vozidla, zda nehrozí nebezpečí z okolí. Ve vozidlech je možné zajistit dveře pojistkou proti otevření dveří zevnitř tzv. dětskou pojistkou.

Policisté využívají i služební vozidla s větším počtem míst, např. mikrobusey, která jsou např. pro 8 osob. Zde je možné eskortovat více osob, kdy přiměřeně platí již zmiňovaná pravidla. Eskortované osoby umístíme do takového dopravního prostředku odzadu směrem k přední části, zajistíme, aby se nemohly domlouvat a u bočních, příp. zadních dveří vozidla musí místo obsadit vždy 1 policista. Samozřejmě i poměr eskortovaných osob dle jejich charakteru musí odpovídat počtu policistů ve vozidle.

• Okolnosti mající vliv na průběh eskorty

Uplatnění zkušeností a přístup policistů

V rámci zajištění bezproblémového průběhu eskorty je do velké míry odvislé od dodržování postupů, popsanych v ZP PP ČR č. 159/2009. I ze strany řadových policistů je tento závazný pokyn, resp. jeho obsah kladně hodnocen, kdy je využitelný

pro praktický postup eskorty prováděných i služebně mladšími policisty, kteří ještě mají málo zkušeností. I přes to v rámci praxe zjišťují, že samozřejmě nejen o této problematice se mezi policisty diskutuje. V rámci toho jsou předávány různé poznatky a zkušenosti a to jak z pozitivních příkladů, tak i negativních. Teprve praktické příklady ukazují na různé situace a jejich řešení, které v obecné rovině nejsou zpracovány ve služebních předpisech. Je také pravdou to, že negativní případy provedených eskort, u policistů, kteří tuto eskortu prováděli a jejich nejbližších spolupracovnících vždy zajistí zvýšenou pozornost při provádění eskort v budoucnu a to na delší dobu.

V rámci těchto relativně běžných závad vyplývajících z nedodržení úkolů vyplývajících ze služebních předpisů, mohou eskortu narušit mimořádné události a to zejména :

Dopravní nehoda

Z praxe mohu uvést, že tato událost se děje pouze zřídka, osobně jsem se nesetkal s případem provádění eskorty, kdy došlo k dopravní nehodě. Faktem je že v současné době, vzhledem k hustému provozu na silnicích a dále k určité nedisciplinovanosti řidičů, může k této události dojít kdykoliv. V minulosti bylo úkolem policistů při eskortě zajištění seznamu kanálů a volacích znaků na operační střediska jednotlivých okresů. Vzhledem ke zkvalitnění spojení radiostanicemi, tak i k tomu, že takřka každý policista má svůj (popř. služební) mobilní telefon, není tato povinnost uvedena již ani v platném závazném pokynu k provádění eskort. Vzhledem k charakteru dopravní nehody a příp. zranění osob je především vždy nutné zajistit první pomoc zraněným a to v souběhu se střežením eskortované osoby i za pomoci připoutání k vhodnému předmětu. Zajištění příjezdu záchranářů a policistů místně příslušných k danému místu nehody je dalším úkolem policistů v eskortě. V případech kdy dojde k nehodě, je pro lepší organizaci k dalšímu pokračování eskorty vyrozumět oprávněného policistu, který eskortu nařídil, aby on zajistí dalších opatření. Vzhledem k okolnostem je toto vyrozumění ze strany eskortujících policistů povinností. Takovými opatřeními jsou např. dohoda mezi služebními funkcionáři o poskytnutí náhradního služebního vozidla s policisty, kteří mohou eskortu dokončit, nebo zajistí střežení eskortovaného ve zdravotnickém zařízení, pokud je hospitalizován. Dalším opatřením je i informace toho, kdo eskortu vyžaduje, o příp. zdržení nebo nedokončení eskorty.

Úmrtí eskortované osoby

Další uváděnou mimořádnou událostí je úmrtí eskortované osoby v průběhu eskorty, kde je popis činnosti uveden taktéž v závazném pokynu. Samozřejmě především v tomto případě se jedná v praxi o ojedinělé případy, kdy v rámci řešení takové události je činnost dle standardních postupů. Především je nutné zajistit první pomoc, příp. zdravotnickou službu za účelem poskytnutí první pomoci. Po informování místně příslušného útvaru PČR a oprávněného policisty jsou zajištěny další úkony jako u obdobných případů úmrtí osob prověřovaných policejním orgánem.

Útěk eskortované osoby

Z hlediska posuzování závažnosti důvodů neúspěšné eskorty osoby je nejzávažnějším důvodem útěk eskortované osoby. Toto je zapříčiněno převážně nedostatky, které zavíní sami policisté svým přístupem k plnění služebních povinností. Služební předpis uvádí obecně postup při útěku osoby, tyto postupy v praxi mohou být však značně odlišné a to na základě toho, za jakých okolností k útěku došlo, na jakém místě, jakým způsobem a také dle možností sil a prostředků, které lze zapojit při útěku osoby do pátrání po osobě. Obecně lze však uvést, že v návaznosti s ustanovením závazného pokynu je postup policistů po zjištění útěku zaměřen na jediný cíl – útěku zamezit a osobu zadržet. Základem k úspěšnému výsledku je okamžité pronásledování uprchlé osoby a to za použití všech dostupných prostředků a sil, v rámci toho je nutné uvědomit místně příslušný útvar, resp. nejbližší útvar policie, za účelem navýšení sil a prostředků, které se mohou pronásledování či pátrání po osobě zúčastnit a vyhlášení pátrání po osobě pátrací relací radiostanicí. Běžné a nejvhodnější je toto provést cestou operačního střediska, které může v krátké době uvědomit max. počet policistů. Samozřejmostí je i předání informací o uprchlé osobě, především popisu osoby, jejího oděvu, osobních údajů a směru a způsobu útěku. Tyto informace tak mohou být předány většímu počtu policistů ve službě, kdy v následujícím krátkém čase mohou být i vzdálenější hlídky užitečné k příp. zadržení osoby, neboť tato při útěku může využít i prostředky hromadné dopravy či motorové vozidlo. O útěku osoby musí být informován také bezodkladně policista, který eskortu nařídil. Tento může vydat další doplňující pokyny příp. dle okolností může sám řídit akci pronásledování osoby. Dle okolností je vhodné na místě využít služebního psa. V neposlední řadě je nutné zmínit taktéž možnost monitorování útěku osoby kamerovými systémy s nepřetržitou obsluhou a to především v centrech větších měst. Zde bývá, vzhledem ke způsobu

obsluhy těchto zařízení, nutné spolupracovat i s dalšími orgány, např. s městskou policií, která v mnohých případech tento monitoring provozuje.

Úspěšnost zadržení osoby závisí ve velké míře na pronásledování v době ihned po útěku, kdy je osoba na dohled a pronásledující policista může spolehlivé informace o směru pohybu osoby informovat další policisty. Proto je nutné, aby již v průběhu eskorty byl min. 1 policista v těsné blízkosti eskortované osoby a to kontaktním způsobem a mohl tak na útěk bezprostředně reagovat a nezabývat se dalšími povinnostmi, např. zajištěním služebního vozidla, písemností či osobních věcí osoby. V mnohých případech útěků z eskort se však právě toto pravidlo nedodrží a je zjišťováno, že mezi dobou útěku a dobou zjištění policistů, že k útěku došlo bývá větší časový odstup. Je tedy myšleno i např. několik vteřin, kdy např. ve velkých budovách, nákupních centrech či na rušné ulici má osoba velkou šanci se ukryt. Při dodržování tohoto pravidla byl taktéž v mnoha případech pokus o útěk zmařen již v počátku a pokud k útěku došlo, byla opatření provedená eskortujícími policisty ihned po útěku taková, že osoba byla nedlouho po útěku zadržena.

• **Administrativa spojená s prováděním eskorty**

Administrativní úkoly, resp. vytváření formulářů přímo za účelem zpracování materiálů k provedení eskorty není nijak složitý. Je však obvyklé, že při eskortách osob jsou používány i další formuláře, týkající se např. omezení svobody u eskortované osoby, žádosti o omezení na svobodě včetně příkazů k takovým úkonům apod.

Základním formulářem při provádění eskort je „Rozhodnutí o eskortě“. Tento formulář je v nabídce formulářů v informačním systému policie – Evidence trestního řízení. Je vždy využíván a vyhotoven oprávněným policistou a zpracovává se pouze v případech eskorty prováděné z rozhodnutí oprávněného policisty. Postup vyplnění údajů je přesně dle předtisku formuláře, ale údaje zde uvedené mohou být různé a to především dle charakteru eskortované osoby a vyhodnocení příp. rizik vyplývajících z dalších okolností. Vzhledem k tomu lze určit např. přesnou trasu eskorty, povinné použití donucovacích prostředků (pouta, poutací pás), možnost využití doprovodu psovoda se služebním psem, zajištěním posil další hlídkou apod., jinak také režim průběhu eskorty. Dále je zvyklostí uvádět do uvedeného formuláře i přesné místo, kam osobu k provedení úkonů eskortovat. Jedná se tedy např. o patro v budově, číslo dveří

jednací místnosti a příp. i jméno osoby, která eskortu osoby žádá, resp. s touto bude jednat. Toto přesné zjištění je vhodné např. při eskortách k soudu. Tyto budovy jsou rozlehlé, mnohdy nerozhoduje osoba podepsaná na žádosti, která byla na policii doručena, ale dosahový soudce. Zjišťovat poté cestu po budově k jednací místnosti může přinést zbytečná rizika a příležitostně i možnost útěku eskortované osoby. Pokyny uvedené oprávněným policistou jsou pro velitele eskorty a eskortující policisty závazné. Skutečnosti uvedené v rozhodnutí o eskortě by měly být veliteli eskorty a eskortujícím policistům sděleny při prováděném poučení před eskortou. V souvislosti s konkrétními pokyny jsou policisté poučeni k provedení eskorty i v obecné rovině tj. poučením k provedení eskorty. Toto poučení je součástí formuláře rozhodnutí k eskortě a je uvedeno na straně 2. Policisté zde potvrdí svým podpisem, že byli k eskortě řádně poučeni. Při ukončení eskorty se ve formuláři vyplňuje taktéž údaj o průběhu a ukončení eskorty, tedy nejlépe prokazatelný údaj o datu a času převzetí eskortované osoby, včetně úředního razítka orgánu, který osobu převzal a uvedením jména s podpisem osoby, oprávněné osobu převzít.

Dalším formulářem, který souvisí s provedením eskorty je „Poučení eskortované osoby“. Jedná se o formulář, kdy není nutností zajistit podpis eskortované osoby. V případech omezení svobody u osob se s tím, že jej eskortovaná osoba nebude chtít podepsat, lze setkat často. Vyžaduje se zde právě v takových případech pouze ústní poučení eskortované osoby policistou. Co se týče poučení eskortované osoby, je důležité si uvědomit, že je třeba jí sdělit i další údaje, které ve formuláři poučení eskortované osoby nejsou a to: kam bude eskortována, za jakým účelem apod. Takovým poučením je pak dle ZP PP ČR č. 159/2009 eskorta započata. Další poučení osoby je využíváno při umístění osoby do policejních cel, kde mu jsou taktéž sděleny jeho práva a povinnosti.

• Ukončení eskorty

Řádné ukončení eskorty lze provést několika způsoby. Nejčastějším způsobem je předání eskortované osoby pracovníkovi orgánu, který eskortu vyžádal, resp. kam je stanoveno osobu eskortovat. Co se týče písemností, které jsou součástí provedení eskorty se dále při eskortě využívají další písemnosti právě důležité při předání eskortované osoby. Jednou z nich je písemnost, kde je uvedena žádost nebo příkaz

k provedení eskorty. Většinou se jedná o žádosti či příkazy k omezení osoby na svobodě, kdy jejich realizací následně vyplyne povinnost eskorty takové osoby. Jako příklad lze uvést příkaz k dodání do výkonu trestu odnětí svobody, příkaz k zatčení, žádosti o předvedení od různých orgánů státní správy apod. V případech zadržení osoby dle § 76 odst. 1) trestního řádu je zřejmé, že taková písemnost nebude existovat a eskorty se provádí již pouze na základě požadavků jednotlivých orgánů policie po jejich dohodě a to i pouze po telefonické nebo osobní domluvě.

Následně při provádění realizace žádosti či příkazu je zpracován formulář o omezení osoby na svobodě. Vzhledem k tomu, že tento záznam obsahuje i údaj o datu a času započetí omezení svobody, je pro další orgány důležitý pro počítání lhůt u jednotlivých druhů omezení na svobodě a např. má význam při počítání výkonu trestu, kdy se tento výkon započítává právě již od doby omezení osoby na svobodě policejním orgánem. Dalším důležitým údajem v záznamech o omezení svobody je i soupis věcí zajištěných u osoby omezené na svobodě a to jak při bezpečnostní prohlídce – tj. odebrané věci, které by mohla osoba použít jako zbraň, tak i věci odebrané formou osobní prohlídky dle trestního řádu. Tyto záznamy je tedy taktéž nutné předávat s eskortovanou osobou.

Při předání eskortované osoby s uvedenými písemnostmi je nutné zajistit administrativní potvrzení o převzetí osoby, jak již bylo zmiňováno v předchozí kapitole. Velitel eskorty následně doručí takto potvrzené formuláře oprávněnému policistovi, který je založí. Může tyto dále předat i orgánu, který eskortu vyžádal. Může se jednat např. o vyšetřovatele, při provedené eskortě osoby k soudci, který následně rozhodl o vzetí osoby do vazby a osoba byla do věznice předána. V některých situacích je režim eskorty stanoven takovým způsobem, že osoba je eskortována do místa služebního úkonu – např. k jednání u soudu, úkony u vyšetřovatele apod., kdy eskorta nebude ukončena převzetím, ale tyto orgány vyžadují po dobu provádění úkonů střežení osoby. Po provedených úkonech eskorta z jejich rozhodnutí a po dohodě s oprávněným policistou pokračuje např. do vazební věznice, policejní cely apod.

V případech kdy je eskorta provedena, dále je na místě provádění úkonů s osobou zajištěno střežení eskortujícími policisty, může být po zajištění úkonu rozhodnuto orgánem, který eskortu (resp. omezení svobody) vyžádal, o propuštění eskortované osoby na svobodu. V takovém případě se zajistí k písemným materiálům k prováděné

eskortě buď záznam o předání osoby tomu kdo ji vyžádal nebo záznam o propuštění osoby na svobodu a tyto údaje se předají tomu, kdo eskortu nařídil. Při propuštění osoby je nutné dle seznamu zajištěných věcí eskortované osoby, jí tyto vrátit a zajistit, aby převzetí věcí ztvrdila svým podpisem.

4. Vyhodnocení omezování osobní svobody orgány PČR

V činnosti orgánů Policie ČR při omezování osobní svobody se dá stanovit, jakými nejdůležitějšími problémy se zabývají jak samotní policisté, tak kontrolní orgány. Jedná se především o zákonnost samotného omezení na svobodě, jak je zacházeno s takovými osobami a zda nedochází k porušování povinností policistů i z hlediska toho, zda tyto osoby nemohou svým jednáním tento úkon zmařit. Tato pochybení mohou být zjištěna denní kontrolou činnosti policie nebo nahodilou kontrolou, či dlouhodobým monitoringem. V této kapitole chci uvést některé příklady pochybení policistů v kontextu s činností kontrolních orgánů Policie ČR a kontrolních zjištění některých subjektů vnější kontroly. K zachování určité objektivity jsou uvedeny i některé statistické údaje, jejichž zdrojem je Policejní prezidium ČR a to k porovnání údajů zjištěných pochybení policistů s celkovou zatížeností orgánů Policie ČR.

4.1 Pochybení zjištěná vnitřní kontrolou

4.1.1 Případy pochybení z policejní praxe

Pro zpracování práce mi byly z Policejního prezidia ČR na moji žádost poskytnuty informace k případům pochybení policistů právě v souvislosti s omezováním osobní svobody. Tyto jsou uváděny zkráceně tak, aby bylo zřejmé, jaké pochybení bylo v postupu policistů zjištěno.

- Z budovy základního útvaru policie uprchl přes šatnu oknem v přízemí mladistvý podezřelý, t.č. chovanec VÚM (2x krádež, 2x porušování domovní svobody, 1x podvod). Podezřelý využil nepozornosti střežícího příslušníka. Příslušník umožnil podezřelému jít na toaletu, při návratu podezřelého z toalety příslušníkovi zazvonil mobilní telefon a podezřelému nevěnoval pozornost.
- Z budovy základního útvaru policie uprchl zadržený podezřelý (1x loupež, 10x krádež). Zadržený, po němž bylo vyhlášeno celostátní pátrání, pro podezření z trestného činu loupež, požádal o vykonání potřeby na WC, kde si otevřel nezamřížované okno ve výši 12 m od země a z něho vyskočil (bos na asfalt). Zadrženého střežil z chodby přes otevřené dveře příslušník téhož základního útvaru.
- Ze základního útvaru policie uprchl podezřelý (7x loupež, 12x krádež, 2x vydírání, 2x výtržnictví, 1x útok na VČ, 1x podílíctví) zadržený pro podezření z trestného činu krádež. Podezřelý byl připoután služebními pouty k zábradlí schodiště

před policejní celou, ve které již nebylo místo. Podezřelý využil odchodu střežícího příslušníka k dozorčí službě, k níž byl odvolán, a z místa uprchl, pouta zůstala na zábradlí.

- Mladiství podezřelý (osoba v celostátním pátrání pro útěk z výchovného ústavu) nezjištěným způsobem opustil místnost pro zadržené a předvedené osoby a oknem v přízemí uprchl z budovy základního útvaru policie. Podezřelý využil vzdálení příslušníka na toaletu.
- Před budovou okresního soudu si eskortovaný pachatel při nastupování do služebního vozidla nezjištěným způsobem odjistil pouta s poutacím pásem a uprchl. pachatel byl eskortován od soudu do vazební věznice třemi příslušníky policie.
- Z chodby budovy služby policie utekl oknem z 1. patra zadržený. Střežícího příslušníka požádal o použití WC a při vycházení z toalety vyskočil nezajištěným oknem.“
- Příslušníkovi základního útvaru policie uprchl oknem z recepce obvodního oddělení zatčený (1x vražda, 1x pohlavní zneužívání, 9x krádež, 2x výtržnictví, 1x úvěrový podvod, 1x padělání veřejné listiny, 1x zpronevěra, 1x maření). Na zatčeného byl vydán příkaz k zatčení pro trestný čin úvěrový podvod.
- Příslušníkovi policie uprchla skokem z nezajištěného okna WC v 1. patře budovy zadržená pachatelka trestného činu krádeže. Téhož dne byla pachatelka opětovně zadržena hlídkou ÚO PČR Kolín a hospitalizována s podezřením na zlomeninu obratle, kterou si způsobila při útěku.
- Příslušníkovi základního útvaru policie uprchla oknem z toalety pro veřejnost v přízemí budovy místního oddělení zatčená (2x loupež, 9x krádež). Zatčená byla na místním oddělení v souvislosti s vydanými příkazy k zatčení pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí, krádež, porušování domovní svobody a nedovolené držení platební karty. Okno, jímž zatčená vyskočila, nebylo opatřeno mřížemi. Téhož dne byla pachatelka zadržena.
- Příslušníkům policie uprchl zadržený pachatel (35x krádež, 1x porušování domovní svobody, 1x pohlavní zneužívání, 1x vydírání, 1x maření, 2x pytláctví), když při předávání dozorčí službě využil nepozornosti příslušníků. Budova byla z důvodu probíhajících stavebních úprav otevřena.
- Příslušníkům policie uprchl před budovou policie zadržený (21x krádež, 1x loupež,

8x maření výkonu úředního rozhodnutí, 1x podvod, 1x obec. ohrožení) při eskortě z budovy ke služebnímu vozidlu. Zadržený uprchl s pouty na rukou, kdy využil přítomnosti hloučku příbuzných.

- Z výslechové místnosti uprchl příslušníkovi policie předvedený občan Vietnamu pro podezření z trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí (zákaz pobytu). Předvedený byl bez pout a během výslechu vyskočil z otevřeného okna v přízemí.
- Dozorčí službě základního útvaru policie utekla oknem z prvního patra podezřelá z trestného činu krádež (7x krádež), která po návratu z WC předstírala zabouchnutí mříže místnosti pro předvedené, po chvíli využila zaneprázdněnosti příslušnice, mříž si otevřela a následně přes zasedací místnost vyskočila oknem.

4.1.2 Zjištění kontrolních orgánů policie

Uvedená pochybení byla vybrána pro ukázkou toho, že policie, její vedení, kontrolní orgány, vedoucí pracovníci se zabývá především útěky osob, nacházejících se v dispozici policie za účelem provádění služebních zákroků nebo úkonů, tj. omezená na svobodě podle některého z právních předpisů. Z celé řady těchto pochybení, které mi byly dány k dispozici, jsem neshledal porušení zákonnosti omezení osoby na svobodě a nevhodného zacházení s takovou osobou, myšleno aktivním přístupem policistů. K těmto excesům samozřejmě v množství úkonů omezování osobní svobody prováděné policisty může docházet. Tato činnost je však natolik latentní, že obtížné je běžnou kontrolou zjistit. Především některé nevládní lidskoprávní organizace na tento problém poukazují. Lze tedy předpokládat, že tyto případy se mohou odrážet v počtu přijatých stížností na policisty. Počet podání, resp. stížností se však dle statistických údajů v posledních letech snižuje. Dochází ale i k dalším pochybením při střežení osob, které má za následek sebepoškozování těchto osob. V roce 2009 došlo k výraznému nárůstu počtu sebepoškozujících se osob, celkem bylo zaznamenáno 59 případů oproti 29 případům v roce 2008. Pokud uvádíme pochybení zjištěná kontrolními orgány policie, je zřejmé, že vedení policie se snaží svojí činností eliminovat tyto nedostatky v práci policie. Této problematice jsou i nadále průběžně věnovány tematické a systémové kontroly, kontrolní průzkumy a kontroly přijatých opatření. Dlouhodobě je totiž zjišťováno, že nedostatky zjištěné při uvedených kontrolách pramení zejména z nedůsledného přístupu k plnění základních povinností jak řídicích, tak podřízených příslušníků či zaměstnanců policie. Řídicími příslušníky je v mnoha případech plnění

úkolů výkonu služby vyžadováno, avšak není následně prováděna účinná kontrola jejich plnění nebo je prováděna formálně. Další zásadní nedostatky zjištěné kontrolami jsou důsledkem neznalosti nebo nesprávné aplikace právních předpisů a interních aktů řízení upravujících výkon služby.

Analýzou případů je stále a opakovaně zjišťována hrubá nedbalost ze strany příslušníků a porušování základních povinností při střežení osob, laxní přístup. Policisté často podceňují situaci, špatně vyhodnocují obecně známá rizika při střežení osob. Tyto osoby mají většinou předchozí zkušenosti s postupy policistů, které získaly během páchaní dřívější trestné činnosti apod. Mezi nejčastější příčiny takových událostí patří neurčení odpovědného příslušníka za osobu omezenou na osobní svobodě, nesledování jejího chování, eventuálně ponechání osoby na útvaru či jinde bez přímého dozoru a jejího nekontrolovatelného pohybu v budově policie či na jiném místě. Tímto přístupem policisté v některých případech nepřímo vybízejí tyto osoby, aby využily momentální situace a vzdálily se z jejich dosahu. Přitom se vždy jedná o pachatele protiprávního jednání, kteří utíkají vědomě ať z důvodů, že jim hrozí vysoký trest, nebo že se chtějí vyhnout trestnímu stíhání apod.

Zejména medializované případy útěků jsou veřejností velmi negativně vnímány a odsuzovány, což má za následek i zkreslování a znevažování celkově dosahovaných dobrých výsledků policie na ostatních úsecích její činnosti. Relativně nízké počty takových událostí v porovnání s celkovými údaji osob omezených policií na svobodě nejsou omluvou ani důvodem k toleranci ze strany veřejnosti.

Uváděné případy pochybení jsou dále řešeny s policisty uložením kázeňského trestu dle z.č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a v závažnějších případech jsou tyto případy šetřeny Inspekcí Policie ČR jako trestný čin porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby podle § 390 trestního zákoníku.

V následující části jsou uvedeny některá statistická hlediska, která s tématem souvisí. Jedná se především o kvantitativní hlediska k porovnání počtu případů omezení svobody osob orgány Policie ČR s počty útěků těchto osob, příp. s případy jejich sebepoškozování .

Tab. č. 1 – Porovnání případů útěků osob z dispozice Policie ČR (2002 – 2010)

Měsíc	rok									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Leden	4	5	7	4	1	2	6	1	1	
Únor	5	3	3	1	0	3	0	1	0	
Březen	1	6	5	2	4	4	2	3	1	
Duben	2	5	2	1	2	1	4	3	4	
Květen	2	5	2	3	2	3	3	3	2	
Červen	1	4	3	4	1	1	0	2	1	
červenec	5	5	2	2	1	2	4	1	1	
Srpen	3	6	3	2	4	3	4	3	0	
Září	2	2	15	2	1	2	1	2	1	
Říjen	5	5	2	1	1	2	4	2	1	
listopad	3	5	3	4	4	2	0	2	1	
prosinec	1	2	1	2	2	1	2	2	2	
CELKEM	34	53	48	28	23	26	30	25	15	

Tab. č. 2 Přehled případů omezení osobní svobody za období r. 2001 - 2009

Rok: Důvod:	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Předvedeno	141.622	115.925	73.767	78.651	71.192	58.730	39.927	28.148	18.514
Zajištěno	10.848	38.572	33.477	26.024	33.975	31.127	32.075	27.201	25.475
Zatčeno	V uvedených letech byly tyto údaje vykazovány v položkách „Předvedeno, zajištěno“						12.239	11.105	8.565
Zadrženo							33.668	32.556	34.652

4.2 Pochybení zjištěná vnější kontrolou

4.2.1 Stížnosti občanů

Jak již bylo uvedeno, jednou z možností vnější kontroly je kontrola samotnými občany. V rámci vnější kontroly tak jde zejména o podání občanů, tj. stížnosti na postup policistů. Vedením Policie ČR nejsou k dispozici statistické údaje, týkající se přímo stížností, vztahujících se k tématu omezování svobody, ale pouze celkové údaje počtu stížností. Vedení policie tímto konstatuje, že celkový počet podání se během posledních let značně snižuje. Ze strany vedení Policie ČR je toto vnímáno a prezentováno kladně,

avšak nevládní neziskové organizace celkově ke kontrolním mechanismům policie mají výhrady.

Tab. č. 3 – Přehled podání stížností na postup policistů v letech 2002 – 2009

rok	počet vyřízených stížností	počet oprávněných důvodných	oprávněnost důvodnost v %
2002	5.247	654	12,5
2003	5.725	698	12,2
2004	5.471	721	13,2
2005	5.094	653	12,8
2006	3.107	455	14,64
2007	3.184	493	15,48
2008	2.697	350	12,99
2009	2.324	311	13,38

4.2.2 Neziskové nevládní organizace

Tyto organizace průběžně monitorují činnost policie mj. i dodržování lidských práv při omezování osobních svobod. Nezřídka je ze strany těchto organizací poukazováno na porušování lidských práv vyplývající z nepřiměřeného zásahu policie. Svá negativní zjištění pravidelně zveřejňují. Tyto organizace kritizují především kontrolní mechanismy policie, kdy při prošetřování jednotlivých kauz policie nebývají adekvátně prošetřena a pokud dojde k postihu policistů, je tento neadekvátně mírný.

„Výrazným nedostatkem řádného fungování především vyšetřujících policejních orgánů je dlouhodobě jejich liknavost (a v mezních případech až nečinnost), a to především v samotných počátcích trestního řízení, jakož i při vyřizování podnětů občanů, majících nejčastěji podobu podaného trestního oznámení. Šetření prováděná příslušnými orgány Policie ČR jsou značně zdlouhavá, málo iniciativní, neefektivní, a přípravné řízení je často provázeno zbytečnými průtahy. Základním rizikem systému vnitřní kontroly je nebezpečí falešné kolegiality vyšetřujících policistů a jejich slabá motivace či neschopnost vyšetřujících orgánů překonat obtíž důkazní nouze. Český helsinský výbor, jakož i několik dalších nevládních organizací spolu s Radou vlády pro lidská práva přitom dlouhodobě prosazuje zřízení vnějšího, zcela nezávislého orgánu, který by měl možnost a povinnost paralelně, avšak nezávisle na vnitřní kontrole jednotlivých samosprávných útvarů, provádět vyšetřování i v případě stížností, u nichž se neprokáže spáchání trestného činu. Nově navrhovaná Generální inspekce policie by

byl orgán, který by byl mimo resort Ministerstva vnitra a měl by podstatně rozšířenou pravomoc. Tento orgán by měl být nezávislý na vládě a podléhat další, např. parlamentní kontrole. Pakliže by tento model fungoval jako centrální orgán pro nabírání všech stížností, usnadnilo a zprůhlednilo by to občanům postup při podávání stížností a sledování jejich prošetřování.³⁷

4.2.3 Veřejný ochránce práv – ombudsman

Pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv provedli naposledy kontrolu činnosti Policie ČR v souvislosti s omezováním osobní svobody v roce 2010. Předmětem kontroly byly tyto oblasti : stavebnětechnický stav policejních cel, poučování osob, odebírání věcí, lékařská péče, strava, zajišťování právní pomoci, vyznění třetí osoby, lhůty a podávání stížností. Bylo reagováno i na závady zjištěné předchozí kontrolou, kterou Kancelář veřejného ochránce práv provedla v roce 2006. Stav na tomto úseku se podstatně zlepšil, zjišťované závady jsou odstraňovány. Nejvíce závad je zjišťováno ve vybavení cel, jejich uzpůsobení tak, aby byla zajištěna důstojnost osob. Opětovně však v roce 2010 byly na všech sledovaných úsecích kontroly zjištěny závady. Kontrolou prošlo 126 cel s kapacitou 192 osob.

„Stále zůstávají rezervy, a to jak na straně materiálně technického vybavení, tak přístupu policistů. Paradoxně, navzdory zásadě presumpce nevinny, jsou podmínky pro osobu, která je podezřelá ze spáchání trestného činu výrazně horší v policejní cele a vazební věznici než v samotném výkonu trestu. Na vině byla zejména dlouhodobá uzavřenost policie, neexistence vnějšího kontrolního mechanismu, jímž se stal až veřejný ochránce práv, a v neposlední řadě také značně rozdílná praxe policejních útvarů napříč republikou. Běžní policisté, kteří vykonávají ostrahu cel, proto potřebují znát standardy zacházení, tj. zadání toho co se od nich očekává“³⁸ Je však nutné uvést, že zprávy z kontrolního průzkumu Kanceláře veřejného ochránce práv jsou zpracovávány vedením Policie ČR a je systematicky vyvíjena snaha o odstranění závad.

---

³⁷ Český helsinský výbor, [online] 2007 [cit. 9.3. 2011], dostupný z WWW: < <http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2008030402> >

³⁸ *Policista: měsíčník*. Č. 1/17. ročník. Ministerstvo vnitra ČR. 2011. Praha : MV ČR. Příloha s. VII

4.2.4 Generální inspekce

„Mnohočetnost kontrolních orgánů, nemožnost zajištění jejich plné nezávislosti, kvalita kontrolních orgánů a fakt, že samotné vyšetřování provádí státní zástupce, který je při opatrování důkazů v podstatě odkázán na policejní orgán, kterému uděluje pokyny, to jsou důvody pro to, aby byla založena samostatná kontrolní instituce, která na jednu stranu bude ve svých pravomocích (oproti současnému stavu) posílena, nicméně se bude moci pyšnit také větší nezávislostí a samostatností. Pravděpodobně nejelegantnějším a v současnosti také nejreálnějším řešením je tak vznik kontrolního orgánu s působností na všechny bezpečnostní sbory, který by byl nezávislým orgánem, v podstatě jakýmsi samostatným bezpečnostním sborem. Generální inspekce by měla tedy být v dohledné době zřízena jako nový nezávislý ozbrojený bezpečnostní sbor, v jehož čele by měl stát ředitel jmenovaný přímo vládou. Dohled nad tímto orgánem by měl zajišťovat Parlament ČR, resp. nově zřízený orgán vnější parlamentní kontroly, podobně jako tomu je např. u kontroly činnosti Bezpečnostní informační služby. Generální inspekce by měla být složena z ústředí, které by mj. obsahovalo i oddělení s celorepublikovou působností, které by v případě potřeby i s dalšími orgány (např. Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu) vyšetřovalo složitější případy a dále z krajských expozitur a expozitury pro hl. m. Prahu.“³⁹

4.3 Získávání informací a metody zpracování

Informace a materiály použité k zpracování bakalářské práce jsem čerpal především ze sbírky zákonů ČR, především z jejich komentovaných vydání. Vyhledával jsem i s využitím svých praktických znalostí poznatky k zjišťování zákonných možností Policie ČR k omezování osobní svobody osob. Na základě těchto poznatků jsem možnosti Policie ČR k omezování osobní svobody analyzoval. V rámci výčtu kontrolní činnosti policie jsem využil poznatků a informací, které pochází z různých zdrojů internetové sítě a dále jsem použil informace získané na základě komunikace s Policejním prezidiem ČR, především Úřadem vnitřní kontroly a Preventivně informačním odborem. Jedná se i o statistické výstupy a případy pochybení policistů při eskortách použité v práci. U části , která se týká provádění eskort osob jsem využil

---

³⁹ BOHMAN, M., *Kontrola policie a institut generální inspekce ve vybraných zemích EU a v ČR*. [online] Bezpečnostní sbory.cz, 2009 [cit. 8.3.2011]. Dostupný z WWW: <http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/4-2009/Generalni_inspekce.htm>

praktické znalosti z mého 20ti letého působení u pořádkové policie v souběhu s interními akty řízení, které se této problematiky dotýkají.

- **Analýza** (z řec. ana-lyó, rozvazovat, rozebírat) znamená rozbor, metodu zkoumání složitějších skutečností rozkladem na jednodušší. Používá se v mnoha vědách, ve filosofii i v běžném životě, pokud chceme dospět k jistým výsledkům na základě detailního poznání podrobností.⁴⁰
- **Syntéza** (z řec. syn-thesis, skládání) je obecné označení pro proces spojování dvou nebo více částí do jednoho celku.⁴¹

---

⁴⁰ *Wikipedie otevřená encyklopedie*, [online] 2011 [cit. 9. 3. 2011] dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Anal%C3%BDza>>

⁴¹ *Wikipedie otevřená encyklopedie*, [online] 2011 [cit. 9. 3. 2011] dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Synt%C3%A9za>>

Závěr

Cílem práce bylo zhodnotit právní nástroje k omezování osobní svobody osob, jejich možnosti, spojené s praktickou činností Policie ČR, včetně zacházení s osobami, které se tímto nacházejí v dispozici orgánů policie. Zvláštní druhem činnosti je samotné provádění eskort omezených na svobodě. K těmto činnostem policie se váží různé druhy kontrol, kde jsou zjišťovány závady a v zájmu samotné Policie ČR je tyto závady vyhledávat, odstraňovat, příp. minimalizovat. Lze hodnotit i znalost legislativních předpisů samotných příslušníků policie.

Analýzou legislativy bylo zjištěno, že základní právní normy, především zákon o Policii ČR a trestní řád zakládají různé druhy oprávnění k omezování osobní svobody osob, za účelem provádění úkonů v přestupkovém a trestním řízení. Uvedená oprávnění se částečně měnila a upravovala, tak, jak byly tyto normy novelizovány. Příkladem může být např. nový zákona o Policii ČR, kdy původní zákon z roku 1991 byl v průběhu posledních takřka 20ti let mnohokrát novelizován a na tyto změny bylo reagováno schválením nového zákona o policii z roku 2008. Samotný zákon tak reaguje např. na možnosti předvedení osob dle jiných právních předpisů, které se dotýkají problematik důležitých pro uplatňování zákona v různých zájmech státu - bezpečnost státu, ochrana utajovaných skutečností, správní řízení, daňová problematika. Úpravou těchto i jiných právních předpisů lze v budoucnu využít Policii ČR jako bezpečnostní sbor k provádění těchto úkonů i v jiných problematikách řešených státem. Taktéž další oprávnění vyplývající z trestního řádu dostaly určitých změn, ať v přípravném tak soudním řízení a reagovaly tak na změny ve společnosti. Podstatnými změnami jsou např. změny lhůt nebo ustanovení trestního řádu, týkající se mezinárodní spolupráce na úseku boje s trestnou činností, které právě vyplývají z mezinárodních dohod, především z členství ČR v EU. Celkově lze říci, že stav legislativy plně postačuje k provádění těchto úkonů orgány policie a nejsou zde překážky pro její činnost.

Znalost právních norem u policistů je zajišťována jejich odbornou přípravou. Tato i přes svoji zkrácenou dobu v posledních letech zajišťuje především znalost těchto základních právních norem důležitých pro činnost policisty, tj. trestní řád i zákon o Policii ČR. V rámci vzdělávání policistů jsou do výuky zahrnuty i programy vytvořené ve spolupráci s neziskovými nevládními organizacemi (např. Český helsinský výbor), které se věnují právě ochraně základních lidských práv a profesní etiky. Tyto se opírají o standardy uvedené v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních

svobod a dalších mezinárodních dokumentů týkajících se práce policie. Další v podstatě odborná činnost Policie ČR – eskorty osob omezených na svobodě – je pak v praktické rovině upravena pouze v interních předpisech Policie ČR. Jedná se o nařízení ministra vnitra, závazné pokyny policejního prezidenta a další směrnice nižších organizačních složek policie. Z praxe lze uvést, že tyto normy patří v rámci povinnosti policistů k sebevzdělávání, mezi základní interní předpisy. Vzhledem k různorodosti úkonů eskorty, rozmanitosti podmínek za jakých jsou prováděny a vzniku neustálých „mimořádných událostí“ je vycházeno z těchto excesů a právě praktické zkušenosti policistů, předávané dalším generacím příslušníků policie, jsou důležitou úlohou ve zdokonalování této činnosti a bezchybném řešení těchto povinností.

Pokud policie sama vytváří dojem kvalitní kontrolní činnosti, je zřejmé že se jedná o pochybení, která se většinou dotýkají nedostatků při provádění eskort a střežení osob. Z různých statistických údajů lze pak dovodit porovnání meziročního nápadu trestné činnosti, počtů případů omezení osob policií a proti tomu tyto údaje srovnat s přehledem případů útěků z eskort. Je věcí názoru zda množství případů trestné činnosti šetřené policií má vliv na počet případů, kdy dojde k omezení osobní svobody osob. Naopak případy útěků osob z eskort je jen malým podílem na celkových počtech případů omezení osobní svobody. Jak vyplývá z údajů policejního prezidia, v posledních letech se počty těchto případů snižují. Tyto případy však i v těchto malých počtech ukazují na neprofesionalitu a nekvalitní přístup policistů k výkonu své práce. Především případy prezentované na veřejnosti pak poškozují jméno policie a odsouvají do pozadí kladné výsledky práce policie. I přes značnou snahu vedení policie i činnost funkcionářů, včetně velitelů, kontrolní činnost a další aktivitu policie je však zřejmé, že k těmto případům bude v budoucnu docházet. Je jen otázkou v jakém množství a za jakých okolností.

Kontrolní mechanismy policie jsou neustále upravovány tak, aby vyhovovaly praxi, reagují na nové poznatky z výkonu policejní praxe. Obecně lze říci, že vedení policie má snahu vnitřní kontrolní činnost zkvalitňovat. Toto je dokladováno např. množstvím provedených kontrol v posledních letech, jejich zaměřením, zjištěním apod. Vzhledem k činnostem spojeným s omezováním osobní svobody osob je však zřejmé, že kontrolní orgány se zde ve většině zaměřují na skutečnost pochybení při eskortách osob, tj. na případy, kdy dojde k útěku těchto osob. O tom svědčí i přehled případů pochybení z praxe, uvedených v této práci. Porušování lidských práv těchto osob v době kdy tyto

jsou v dispozici policie není zjišťováno a je otázkou, zda se tyto případy stávají, či zda nejsou zjišťovány pro svoji vysokou latentnost. Vzhledem k množství případů omezování osobní svobody osob činností policie je zřejmé, že k těmto případům může docházet. Nejsou však zjišťovány a na toto je poukazováno především ze strany lidskoprávních organizací. Jaký je skutečný stav je tedy věcí další diskuse. Český helsinský výbor pravidelně poukazuje ve svých výročních zprávách na tyto skutečnosti. Dokládá je některými případy, kdy je zde kritizována určitá neochota prošetřované případy objasnit. Kritika se pak dotýká především činnosti státních zástupců, Inspekce Policie ČR, dále i tím, že úkony pro tyto instituce provádí orgány Policie ČR. Kontrolní orgány policie uvádí procentuálně počty vyřízených stížností a jejich oprávněnost. Nastává zde však otázka, zda snižování počtu stížností má souvislost s kvalitou práce policie a to i v návaznosti s počty oprávněných stížností. Policie může brát tato zjištění o snižování jako kladný aspekt policejní práce, argumentem vnějších kontrol může být však názor opačný. Jde především o zmiňovanou latentnost těchto případů, neochotu občanů podávat stížnosti z důvodů nedůvěry v orgány, které tyto prověřují, právě z důvodu možnosti ovlivňování těchto kauz, liknavým a nestranným přístupem. Z těchto zjištění nelze pochybovat o tom, proč nevládní neziskové lidskoprávní organizace, ale i jiné státní instituce včetně vlády ČR podporují vznik vnějšího, nezávislého orgánu - Generální inspekce. Právě odtržení tohoto orgánu od policejních struktur by zajistilo řádné prošetření případů pochybení a stížností občanů na bezpečnostní sbory.

Seznam použitých zdrojů:

Literární zdroje:

1. JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D., *Správní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 616, ISBN 978-80-7179-784-5
2. ŠKÁROVÁ, M. a kol., *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde, 2009, s. 1262, ISBN 978-80-7201-769-0
3. FILÁK, A. a kol., *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. 1. vydání. Praha: Police history, 2009, s. 285, ISBN 978-80-86477-49-7
4. DANICS, Š., *Bezpečnostní politika ve veřejné správě*. 1. vydání. České Budějovice: VŠERS, 2007, s. 99, ISBN 978-80-86708-38-6
5. JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, 1216 s., ISBN 978-80-87212-22-6
6. KOBÍK, J., KOHOUTKOVÁ, A., *Daňový řád s komentářem*, 1. vydání. Olomouc: Anag, 2010, 960 s., ISBN 978-80-7263-616-7
7. HERZOGOVÁ, Z., *Policejní etika*. 1. vydání. Praha : Zuzana Herzogová, 2003, 327 s. ISBN 80-238-9984-8
8. *Policista: měsíčník*. Č. 1/17. ročník. Ministerstvo vnitra ČR. 2011. Praha : MV ČR. Příloha. ISSN 1211-7943

Legislativní dokumenty:

1. Česko. Zákon č. 412/2005 Sb. Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2005, částka 143, s. 7526-7576. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/sb143-05.pdf>>
2. Česko. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2003, částka 121, s. 5850-5907, dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2003/zakon_10.html#castka_121>
3. MV ČR, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách*, PP ČR, 2009, 19 s.

4. Česko. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, *In Sbirka zákonů, Česká republika*, 1993, částka 1. Dostupný z WWW:
< <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1993/sb01-93.pdf> >

Elektronické zdroje :

1. *Liga lidských práv*, [online] 2011 [cit. 24. 2. 2011], dostupný z WWW:
<<http://www.llp.cz/cz/kdo-jsme/Historie>>
2. *Amnesty international*, [online] 2010 [cit. 14. 2. 2011], dostupný z WWW:
<<http://www.amnesty.cz/page/amnesty-ceska-republika/>>
3. *Český helsinský výbor*, [online] 2008 [cit. 9.2. 2011], dostupný z WWW:
<<http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2004110301>>
4. *Český helsinský výbor*, [online] 2007 [cit. 9.3. 2011], dostupný z WWW:
< <http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2008030402>>
5. *Informační centrum OSN v Praze*, [online] 2005 [cit. 6.2. 2011] dostupný z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>>
6. *Wikipedie otevřená encyklopedie*, [online] 2002 [cit. 6.2. 2011] dostupný z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Listina_z%C3%A1kladn%C3%ADch_pr%C3%A1v_a_svobod>
7. BOHMAN, M., *Kontrola policie a institut generální inspekce ve vybraných zemích EU a v ČR*. [online] Bezpečnostní sbory.cz , 2009 [cit. 8.3.2011]. Dostupný z WWW: <http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/4-2009/Generalni_inspekce.htm>
8. *Wikipedie otevřená encyklopedie*, [online] 2011 [cit. 9. 3. 2011] dostupný z WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Anal%C3%BDza>>
9. *Wikipedie otevřená encyklopedie*, [online] 2011 [cit. 9. 3. 2011] dostupný z WWW:
< <http://cs.wikipedia.org/wiki/Synt%C3%A9za>>

Seznam zkratk:

PČR – Policie České republiky

NMV – nařízení ministra vnitra

ZP PP – závazný pokyn policejního prezidenta